

155502
Biblioteca populară a Asociațiunii „Astra“.

Anul al 26-lea. Nr. 235-236

1936.

De ce trebuie să muncim

Invățăături economice naționale

de

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Gheorghe Brânduș

inginer.

Publicație periodică a „Asociațiunii“.

Editura Asociațiunii „Astra“, Sibiu, Strada Șaguna 6.

Tiparul Institutului de arte grafice „Dacia Traiană“, s. a., Sibiu.

Prețul 10 Lei.

**„Asociațiunea pentru literatura Română
și cultura poporului român“, „ASTRA“.**

Intemeiată în 1861.

**PREȘEDINTE DE ONOARE:
M. S. Regele CAROL II.**

**Președinte activ:
Dr. Iuliu Moldovan.**

**Vice-președinte:
Dr. Gh. Moga.**

**Vice-președinte:
Dr. Gh. Preda.**

**Comitetul central al „Asociațiunii“ numără 50 de
frunzași din toate păturile societății românești.**

**E datoria fiecărui bun
român să sprijinească „Aso-
ciațiunea“, cetind publicațiile
ei și înscriindu-se de membru.**

Taxele de membru sunt următoarele:

Membru fondator al Casei Naționale, odată pentru totdeauna.	Lei 5000—
Membru fondator al „Asociațiunii“, odată pentru totdeauna.	„ 1000—
Membru pe viață al „Asociațiunii“, odată pentru totdeauna.	„ 500—
Membru activ al „Asociațiunii“, anual	„ 30—
Membru ajut. al „Asociațiunii“, anual	„ 10—

1199 323
Biblioteca populară a Asociațiunii „Astra“.

Anul al 26-lea. Nr. 235-236

1936.

De ce trebuie să muncim

Invățătură economică națională

de

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Gheorghe Brânduș

inginer.

BCU Cluj-Napoca

RBCFG201504408

Publicație periodică a „Asociațiunii“.

Editura Asociațiunii „Astra“, Sibiu, Strada Șaguna 6.
Tiparul Institutului de arte grafice „Dacia Trătană“, s. a., Sibiu.

Prețul 10 Lei.

I. Munca și nevoile traiului au dat naștere la legăturile economice dintre oameni și popoare.

1. Munca susține viața.

Vieța omului nu s'a petrecut totdeauna în așezări organizate cum sunt astăzi satele și orașele. În timpuri vechi, atât de vechi, încât nici istoria nu le poate spune pe ani, viața omului se petrecea doar în cete familiare, ceea ce însemnează că așezarea omenească număra numai câteva familii, sau chiar una singură. Așa fiind, traiul omului era foarte simplu. Tot ce era trebuincios vieții, se făcea în sânul familiei, sau cel mult, familiile se ajutau una pe alta, împrumutându-se. *De aceea putem spune că banul n'a fost totdeauna mijlocul cu care omul să-și poată câștiga cele de trebuință pentru traiul zilnic.*

Pe vremea aceea banul n'avea de altfel nici un rost. *Omul muncia și cu ajutorul muncii pe care o desfășura își împlinia lipsurile vieții.* Prin muncă își câștiga hrana, prin muncă își făcea îmbrăcămintea, prin muncă își construia toate uneltele pe cari i le cereau feluritele îndeletniciri, cu cari el trebuia să se ocupe. Vedem deci că *dela cele dintâi începuturi ale vieții omenești, munca și nu altceva a fost secretul care a ajutat pe om să trăiască.* Din moment ce el n'ar fi muncit, era sortit pieirii, căci nu putea nimeni să muncească în locul lui.

Dacă am spus că omul ducea la început o viață simplă, nu trebuie să ne gândim că am putea-o asemăna în vre-un fel oarecare cu cea de astăzi. Oricât de simplu ar trăi acum cineva, viața sa este mult mai ușurată, pe de o parte, iar pe de altă parte, ea este mult mult mai complicată. *Viața de atunci a oamenilor se reducea la hrană, îmbrăcămintă și somn. Hrana și-o câștigau vânând, sau o găseau cutreerând pădurile, îmbrăcămintea și-o făceau din pieile animalelor vâdate în vederea hranei, iar pentru somn le era de ajuns un loc mai ferit, o peșteră, sau cel mult un bordei rău încheiat.*

Dar cu timpul, viața aceasta ușoară la început, s'a înăsprit. Cetele de oameni înmulțindu-se, s'a rărit pe de o parte vânatul și s'au speriat și animalele cari nu se mai lăsau așa de ușor prinse în cursă. Așa fiind, oamenii au trebuit să pună mintea în mișcare ca chibzuind, să găsească mijloacele potrivite pentru învingerea greutateilor împreunate cu tratul vieții. Astfel au trebuit să și muncească mai mult, așa că viața s'a tot îngreuiat. Când animalele cari la început dădeau buzna peste așezările omenești, au înțeles că omul le este dușman, atunci e firesc că el a trebuit să alerge mult pentru ca să le prindă și să și le pregătească pentru hrană. Iar deoarece cu timpul prinderea animalelor devenise și primejdioasă și și cu neputință, oamenii au iscodit instrumentele cari i-au ajutat să omoare vânatul din fugă, fără să se apropie prea mult de el. Alergarea după vânat a cerut însă și îmbrăcăminte mai bună și a și redus timpul liber al oamenilor. Așa fiind unul sau doi din membrii din familie (tatăl și fiul mai mare) erau totdeauna ocupați cu câștigarea hranei și nu mai puteau avea și grija gospodăriei.

Pe urmă ei nu mai putură să-și facă singuri îmbrăcămintea, ei trebuiau să lucreze alții pentru a le-o face. În sfârșit, au ajuns la un moment dat, să nu mai aibă timpul trebuincios nici pentru construirea instrumentelor de lipsă la vânat, atât de mult timp le lua câștigarea hranei pentru toți ai casei.

2. Cum s'au născut legăturile economice dintre oameni.

Când oamenii au început să înțeleagă că nu mai pot trăi așa în cete familiare, pentru că s'ar expune la foame și frig, deoarece neputând vâna ușor, n'aveau ce mânca și nu-și puteau îngriji nici îmbrăcămintea, nici casa sau bordetul, *atunci s'a înfiripat gândul să se unească în număr mai mare și să împartă lucrul între ei.* Unii să facă instrumente, alții îmbrăcăminte, alții să îngrijească adăposturile, iar alții, în sfârșit, să meargă la vânat pentru câștigarea hranei tuturora. Acest fel de a lucra n'a fost însă cu puțință multă vreme, fiindcă era greu să se împartă munca vieții în mod mulțumitor între membrii unui astfel de grup. Deoarece însă în timpul când unii lucrau singuri un

fel de muncă în folosul tuturor, s'au născut deprinderile mai mari ale unora sau altora pentru lucrul pe care-l făceau, au ajuns la înțelegerea să meargă astfel mai departe și să schimbe între ei ceea ce lucrau. *Ceice vânau, schimbau vânatul pe instrumente sau pe îmbrăcăminte; ceice făceau instrumente de vânat, le schimbau pentru hrană sau pentru îmbrăcăminte și așa mai departe. Ajunși aci, se vede că oamenii aveau nevoi unii de alții, pentru a-și schimba între ei produsele, adică lucrul pe care-l făceau muncind, dând ce aveau de prisos pentru ceea ce n'aveau, sau nu puteau face. Când oamenii au ajuns să schimbe între ei produse adică lucrurile pe cari le făceau prin muncă, numite în limba cărților: bunuri, s'au născut primele legături economice dintre aceștia. Așa dară, legăturile economice dintre oameni sunt acelea cari se încheie prin schimbul de bunuri sau de produse.*

Schimbul de produse între oameni pe cale directă, adică dând unul instrumente de de vânat și altul lucruri pentru îmbrăcăminte, pentru ca fiecare să aibă cele trebuincioase traiului, se numește troc. Deci înainte de a

exista banul care să mijlocească legăturile economice dintre oameni, a existat trocul sau schimbul direct, prin mijlocirea căruia oamenii și-au putut câștiga muncind cele trebuincioase traiului.

3. Schimbul de produse făcut prin mijlocirea unui lucru anume ales.

Natural că trocul n'a fost nici el multă vreme cu putință. Nevoile oamenilor s'au tot înmulțit, încât ar fi trebuit să intervină prea des acest troc, pentru ca să se acopere trebuințele de tot felul. Pe urmă, cu timpul nu se putea găsi ușor o pereche de oameni, sau două familii cari să poată face schimbul, deoarece trebuia, ca una, să aibă tocmai ce-i lipsea celeilalte. *Atunci oamenii au trebuit să aleagă un produs anume care să înlesnească schimbul mai ușor și pentru care să obțină la un moment dat, tot ceea ce le lipsea. Așa au ales ca produs de schimb, odată grâul, altădată pieile de animale, etc. Se putea adică în acea vreme cumpăra orice obiecte pentru grâu, sau pentru piei de animale.*

Nici în felul acesta schimbul n'a fost multă vreme cu puțință. Omul care în schimbul produselor sale căpăta grâu sau piei și n'avea trebuință de nimic, era nevoit să rămână cu grâul sau cu pieile, iar acestea nu se puteau păstra multă vreme, deoarece dela un timp se stricau. *De aceea pentru ca schimbul să se poată face, au trebuit să aleagă alt produs cu care să se poată cumpăra orice. Natural că acest produs trebuia să nu se strice ușor, pentru ca în schimbul lui să se capete oricând — chiar după vreme mai îndelungată — obiectele trebuincioase în aceeaș măsură, în care se socoteau produsele date pentru obținerea lui. Calitatea aceasta de a se păstra vreme îndelungată o au metalele, ca fierul, arama, argintul, aurul și așa mai departe. Dintre metalele înșirate însă, cele cari se puteau păstra fără să-și schimbe culoarea sau strălucirea erau: aurul și argintul, dar mai cu seamă aurul, care rămâne mereu cu aceeaș strălucire. Astfel au găsit oamenii, că obiectul pentru care pot face în liniște schimbul de produse, este numai aurul. Când ei au ajuns la această idee, s'a trecut dela troc la schimbul de produse prin mijlocirea aurului.*

4. Schimbul de produse făcut prin mijlocirea banului.

Este natural că atunci când oamenii au găsit aurul ca instrument în schimbul căruia să se poată obține orice, el a căpătat o căutare foarte mare. Oamenii îl adunau de unde-l găseau și-l păstrau cu sfințenie, pentru ca să-l aibă la nevoie. Se înțelege astfel, că aurul a început să fie considerat cu timpul o avere prețioasă. Cu cât cineva îl avea în mai mare măsură, cu atât putea să-și cumpere mai ușor cele ce-i trebuiau; iar când nu avea aur, era silit să rabde. De aceea nu numai oamenii singuratici, ci chiar popoarele, puneau mari osteneți să adune cât mai mult aur. *Cu timpul aurul pentru schimb a fost turnat în piese de felurite forme, numite monede. Așa s'a născut banul de aur.*

Când e vorba de acoperit nevoile unei singure familii, se înțelege că aurul sau banul de aur e ușor de purtat în buzunar. Nu tot așa de ușor este însă aurul, când este vorba de acoperit nevoile unui grup mai mare de oameni, cum este armata, sau cum este o fabrică cu mulți lucrători care trebuie îngri-

jită cu cele trebuincioase prin administratorul ei, dacă e departe de oraș. În aceste cazuri un om nu putea purta aurul cu sine, nu numai pentru că ar fi fost greu, ci pentru că putea fi oricând atacat de hoști și de netrebnici. De aceea în asemenea cazuri s'a obișnuit încă cu multe sute de ani în urmă, să se depună aurul la un om de încredere, iar acesta să dea o adeverință, în schimbul căreia se putea cumpăra ca și pentru aur. Negustorul-vânzător primea biletul dela omul de încredere în schimbul mărfii și apoi își ridica cu o ocazie el însuș aurul. *Acești oameni de încredere se numiau bancheri și ei căpătau o mică parte din greutatea aurului, în schimbul păstrării lui. Era un fel de a lucra cum lucrează și astăzi băncile cu polițele cari dacă sunt achitate înainte de scadență (soroc), sunt plătite cu ceva mai puțin decât este scris pe ele și întors dacă nu se plătesc la scadență (la termen).*

Depunerea aurului la bancher se făcea și pentru alte motive decât greutatea transportării lui. După ce schimbul prin mijlocirea aurului a luat o mare desvoltare, fi-rește aceasta s'a întâmplat atunci când oa-

menii nu mai trăiau în cete mici și singuraticke, ei după ce ei s'au organizat în state, bazate pe legături de limbă, interese, etc., fiecare popor sau stat, a fîns să-și facă moneda deosebită de a celorlalte. Ca și în zilele noastre, s'au mai bine zis ca și înainte de războiu, moneda de aur a fiecărui stat purta pe ea anumite semne și cuvinte. Cum moneda de aur mai multă era semn de bogăție, iar mai puțină era semn de sărăcie, se înțelege că fiecare stat căuta să mărească numărul acestor monede, micșorându-le ca formă sau greutate, sau amestecând aurul cu alte materiale, de obicei: alama sau arama. Astfel sub numele de aur începuseră să umble multe monede cari aveau numai șase, șapte sau opt părți din zece, aur, iar restul era material străin. Nu orice om putea să-și dea seama de adevărata valoare a banului de aur, pe care-l primea în schimbul unui produs. Bancherii se învățaseră și cu această îndeletnicire. Pe baza unor anumite semne, fie prin sunet, fie prin culoare, fie prin anumite sgărieturi făcute în banul pe care-l prezenta cineva, bancherul putea oricând să spună ce valoare are. Astfel omul

știa cât să ia cu sine, sau cât să lase la bancher pentru a cumpăra marfa pe care o voia, până când altfel, chiar dacă în timpul călătoriei spre locul de cumpărare a mărfii nu i se întâmpla nimic, el se putea pomeni că banul de aur avea cu totul altă valoare — decât aceea pe care o bănuise el. În acest caz afacerile ieșeau cu totul altfel de cum le socotise el.

Cu timpul, lucrurile au mers și mai departe. Bancherii nu numai, că păstrau aurul dând în schimbul lui dovezi cu cari se putea cumpăra marfă, dar făceau și plăți pe seama negustorilor. Astfel de multe ori se întâmpla, ca și cumpărătorul și și vânzătorul de pe o piață oarecare, să aibă aur în păstrare la același bancher. În acest caz, plata mărfii de către cumpărător se făcea direct la bancher, adică acesta trecea partea respectivă de aur din ceea ce avea cumpărătorul, în socoteala vânzătorului. În felul acesta târgul se făcea ușor și fără trecerea de bani dela un loc la altul.

Se înțelege că în felul acesta bancherii trebuiau să fie oameni de mare încredere. Meseria lor fiind de așa natură că adunau

bani din toate părțile și de toate felurile, bancherii trebuiau de asemenea să aibă oricând gata banii, spre a-i putea da îndărăt dacă cineva îi cerea. De aceea și statul cerea ca ei să se supună unor reguli stricte și să păstreze banii așa cum li se prescria. Bancherul care nu lucra după regula pe care i-o cerea statul, era pedepsit cu asprime.

5. Cum s'au născut banii de hârtie (banenotele).

Schimbul pe baza aurului direct — chiar ajutat prin mijlocirea bancherilor n'a putut nici el să rămână multă vreme în picioare. Prin formarea statelor naționale, legăturile comerciale nu s'au mai privit ca încheiate între oameni singuratici, ci între popoare. Iar popoarele aveau totdeauna ce schimba între ele, deoarece țările sunt înzestrate cu felurite bogății naturale. În jurul acestor bogății naturale s'a format îndeletnicirea popoarelor, așa că unele aveau un fel de mărfuri și altele alt fel de mărfuri. Pentru împlinirea trebuințelor, fiecare popor trebuia să schimbe mărfurile sale cu ale celuilalt. Așa de exemplu, Germania, mulțumită bogățiilor sale naturale în fier, a căpătat mare

aplicațiune pentru prelucrarea fierului. Prin deprindere zilnică tot mai adâncă a ajuns să poată fabrica mașini mai bine ca oricare altă țară.

Dar tot Germania era săracă în cereale. Pământul ei mai slab n'are puterea de a produce așa de mult ca să hrănească tot poporul. Astfel ea a fost nevoită să schimbe mașini pe cereale, sau pe păcură, cari sunt de asemenea mărfuri pe care ea nu le are. Schimbul acesta între țări ne închipuim ușor, că ar fi cerut mari transporturi de aur dintr'oa țară într'alta. Ori aceste transporturi se făceau greu și cu cheltuală. *De aceea pentru a ușura schimbul de produse sau legăturile comerciale, țările s'au gândit să facă banii de hârtie, numiți bancnote, instrument mai ușor de folosit în schimbul de mărfuri atât dela om la om, cât și dela popor la popor.*

Idea banilor de hârtie a fost împrumutată dela biletele de adevărită ale banche-rilor. Cu timpul bancheții particulari, luați așa la întâmplare, s'au dedat la înșelăciuni. Luau aurul în păstrare, iar când era vorba să-l dea îndărăt, dedeau bir cu fugiții. De aceea țările s'au gândit să facă ele inșele

niște organizațiuni cari să dea chitanță pentru aurul primit în păstrare. Așa a ieșit ideea băncilor de emisiune, cum se numesc instituțiunile cari tipăresc bani în conținutul aurului pe care îl au în păstrare. În timpul mai nou, ele nici nu mai au aur în păstrare, ci îl cumpără de pe piață, acesta formând averea lor proprie.

Pe baza aurului pe care-l au în pînă, băncile de emisiune, cum este la noi „Banca Națională“, tipăresc bani de hârtie. Oricine are deci în proprietate o hârtie-monedă (bancnotă), căci așa se numește hârtia care reprezintă banul, poate să ceară oricând dela „Banca Națională“ aurul a cărui valoare este scrisă pe ea. *Astfel se înțelege că banca de emisiune trebuie să aibă totdeauna aur la îndemână, pentru ca să plătească eventualele hârtii cari reprezintă bani, dacă vre-un cetățean ar cere lucrul acesta. Aurul pe care-l are banca, pentru ca în schimbul lui să tipărească bani de hârtie, se numește acoperire metalică.*

Când pentru acoperirea schimburilor de mărfuri s'a născocit banul de hârtie, înțelegem că legăturile economice dintre indi-

vizi și mai cu seamă dintre popoare s'a ușurat foarte mult. Acum însă se nase alte greutăți. Este adevărat că schimbul de mărfuri se face foarte ușor între popoare, dar cum banul de hârtie este cu o valoare la un popor și cu alta la alt popor, trebuie să fie schimbat tot cu aur. Așa de pildă, dacă Italia cumpără la noi în țară mărfuri, ea le poate plăti în bancnote italiene, sau în bancnote românești. Dacă le plătește în bancnote românești, negustorul italian cumpără aceste bancnote, dând aur pentru ele; dacă le plătește în bancnote italiene, negustorul român cere pentru ele aur dela banca italiană.

Băncile cari tipăresc bani, fac în timpurile noastre și serviciile pe cari le făceau odată bancherii. Adună adecă banii streini și îi țin în casă, până când li se cer spre cumpărare. Astfel aceste bănci au totdeauna bani în casă nu numai de ai țării în care se găsesc, ci și de cei streini. În felul acesta prin aceste bănci, se poate face negustoria dela o țară la alta, fără să fie nevoie să se transporte aur dintr'un loc într'altul.

Se întâmplă însă totuș să fie nevoie în comerț, ca o țară să plătească cu aur, măr-

furile cumpărate din altă țară și iată cum. Nevoile oamenilor sunt felurite; mărfurile pe cari țările le au de vânzare sunt de asemenea felurite. Din această cauză se poate întâmpla, ca o țară să cumpere mărfuri într'o țară străină, fără ca această țară să răspundă la fel. Banca Națională din țara cumpărătoare n'are în casă bani de ai țării din care s'a cumpărat marfa. În acest caz, țara cumpărătoare trebuie să plătească marfa cumpărată, cu aur.

Din cele înșirate până aici ne dăm seama că o țară care are mărfuri multe, poate vinde mult și deci atrage spre ea aurul, care o ajută să producă tot mai mult, deoarece pe baza aurului, țara respectivă tipărește bani tot mai mulți, cari umblând din mână, dau puțința de câștig ușor. Se obișnuiește a se face socoteala anuală atât a mărfurilor vândute de o țară în străinătate, cât și a celor cumpărate de ea din străinătate. Făcându-se valoarea mărfurilor vândute și cumpărate, se vede numai decât cum stă țara respectivă cu munca și banul său, prin diferența care există între un fel de mărfuri (de pildă cele cumpărate) și între celalalt

fel de mărfuri (de pildă cele vândute). (*Socoteala mărfurilor vândute și cumpărate se numește balanță comercială.* Se vede adică în care parte ar trage balanța (cumpăna) dacă am pune într'o parte cumpărăturile și într'alta vânzările. *Diferența în bani care este între un fel de mărfuri și între celalalt fel, se numește sold.* Zicem că avem sold favorabil sau excedentar, (bun) când făcând de pildă la noi socoteala mărfurilor vândute și cumpărate în străinătate, valoarea celor vândute este mai mare, așa că rămân bani streini în țară cari pot fi schimbați cu aur. Dacă din contră, valoarea mărfurilor cumpărate este mai mare, atunci soldul este nefavorabil, sau deficitar (rău), deoarece ne-au rămas bani peste hotare, pe cari trebuie să-i plătim cu aur.

6. Alte mijloace de plată în comerțul dintre țări.

Am văzut că banii de hârtie se tipăresc pe baza aurului pe care-l au băncile, numite bănci de emisiune. În ultimul timp s'a dovedit că banii de hârtie nu trebuiesc acoperiți complet cu aur, adică nu e nevoie ca pentru o sută de Lei aur, să se tipărească

tot numai o sută Lei hârtie, ei se poate merge cu tipărirea până la a avea o sută Lei aur la trei sute Lei hârtie. Acoperirea metalică se reduce deci la 33% din valoarea banilor de hârtie, tipăriți. Cum se poate lucrul acesta? Iată cum. Oricine având bancnote, se poate prezenta la Banca Națională spre a cere aur în locul lor. (Așa era înainte de război; acum din cauză că aurul a fost ascuns, numai Banca Națională mai are voie să cumpere aur, așa că banul de hârtie are acoperire, dar aurul e păstrat numai de bancă). Dar bancnotele au fost făcute tocmai spre a ușura transportul banilor. (Omul mai ușor duce cu sine zece mii de Lei în hârtie decât în aur). Aceasta însemnează că nu oricine se va prezenta la schimbul văzută, ei ici-colo câte un om căruia îi place mai mult sunetul aurului decât foșnetul hârtiei. De aici vedem că astfel de cazuri vor fi rare și deci bancnotele pot întrece valoarea aurului. Numai în cazul când fiecare om care are bancnote ar cere Băncii Naționale valoarea acestora în aur și numai când această cerere s'ar face într'o singură zi de toți oamenii cu bani de hârtie, numai

atunci ar fi nevoie ca Banca Națională să tipărească bancnote exact în aceeaș mărime cu valoare aurului. Ori această întâmplare, ca toți acei cari au bancnote, să ceară deodată aur în schimbul lor, nu s'a petrecut și nici nu se va petrece, fiindcă cum am mai spus, de obicei oamenii fac afaceri cu bani și în felul acesta ar trebui ca pentru sume mari, să ducă cu ei saci întregi de aur. Așa se face că banca de emisiune poate să tipărească bani de hârtie până la de trei ori valoarea aurului pe care-l are înmagazinat.

Dar nu numai atât. Banca de emisiune mai poate avea ca acoperire a bancnotelor și alteva decât aur și anume: bani streini. Bani streini sunt toți garanțați cu aur. Ei vin în bancă prin comerț, așa cum am văzut mai sus. De obicei nu vin bani propriu zis streini, ci polițe în bani streini cari se numesc devize. Ei bine, aceste devize pot de asemenea să servească de acoperire bancnotelor dintr'o țară, dar ele nu pot forma decât o parte din stocul de acoperire și anume cam până la un sfert din el. Când se face balanța comercială și se dovedește că soldul este defictar, adică nefavorabil, atunci

țara respectivă îl plătește de obicei nu în aur, ci în devize. În felul acesta, pe lângă aur, țările își pot plăti mărfurile și cu ajutorul devizelor.

Și comerțul dintre oamenii din aceeași țară mai cunoaște încă multe alte mijloace de plată pentru mărfurile cumpărate. Așa de pildă, între doi negustori cari sunt în legături comerciale se poate întâmpla ca socoteala să se facă numai din lună în lună, sau numai din sfert de an în sfert de an, dacă fiecare cumpără și și vinde celuilalt. În cazul acesta ei au așa numita socoteală a contului curent. Mai avem apoi cekul, polița, etc., iar nevoile pieții, născocesc mereu căi și mijloace de plată, tocmai pentru că și banul de hârtie s'a dovedit că e prea greu în manipulare (umblarea cu el) uneori, iar alteori numărarea lui la fiecare cumpărare sau vânzare este de prisos și cere numai timp și osteneală. Natural că acesta e cazul numai al negustorilor mari cari în fiecare zi își cumpără și și vând mărfurile unul altuia. Ba între negustorii mari se pot întâmpla în aceeași zi, mai multe rânduri de vânzări și cumpărări unul dela altul, așa că într'a-

devăr e numai pierdere de timp să-și numere banii de fiecare dată, când pot foarte bine să facă acest lucru numai la o anumită bucată de vreme.

7. Este banul o bogăție prin el însuși?

Am văzut că viața cu nevoile sale a făcut pe om să muncească. Prin muncă, omul a ajuns să poată schimba lucruri pe care le avea de prisos, cu altele pe care nu le avea. Munca și destoinicia omului l-au ajutat deci să aibă mai mult decât îi trebuie. Aceasta însemnează că bogăția unui om stă în puterea de muncă pe care o are. *Cu cât cineva muncește mai mult, cu atât mai multe produse are de vânzare, sau de schimb.*

În ajutorul muncii omenești vine apoi pământul. Aceasta este într-o țară mai mănos, iar în alta, mai sărac. Munca omului a ajuns însă să facă pământuri bune și din cele sărace. Dar pământul numit nu vine în ajutorul omului numai prin puterea sa de rodire. El are de multeori în sânul lui diferite bogății, care scoase fiind la suprafață, aduc o mai

mare răsplată muncii omenești. *Dela muncă pleacă deci adevărată bogăție a omului.*

Banul a fost iscodit numai spre a ușura schimbul de mărfuri. *De aceea el luat aparte nu poate fi socotit ca o bogăție, decât atâta vreme cât servește la schimbul de produse.* Când cineva are bani mulți, adunați prin muncă, însemnează că el poate să-și cumpere în schimbul lor produse și mărfuri în cantități mai mari. Este adevărat, că de când banul ajută schimbul de mărfuri, el este căutat de toată lumea. De aceea cei cari îl au în *abundență*, îl împrumută celor cari îl au în măsură mai mică, spre a-și împlini nevoile. În felul acesta banul se poate închiria, dar chiria se plătește tot prin muncă. Chiar închirierea banului, nu are alt scop, decât să ajute omului să muncească cu mai mare folos și cu mai mare câștig. Presupunând că n'ar exista muncă, însemnează că n'ar exista mărfuri de schimb și în felul acesta, banul n'ar avea nici un rost și nici o valoare.

Dacă banul ajută omului să muncească mai cu folos, este firesc ca acei cari îl au peste nevoile lor, să-l speculeze și astfel să

ajungă la trei izvoare de câștig : munca, pământul și capitalul. *Capital se numește suma de bani pe care cineva și-a agonisit o în schimbul muncii încordate de toată ziua.* Prin unirea capitalurilor se întemeiază băncile, întreprinderile comerciale și industriale și astfel pornind dela muncă, ne lămurim întregul proces de desfășurare al economiei unui popor. *Așa dar munca este izvorul izvoarelor dela care pornește bunăstarea unui popor.* Prin muncă se cultivă pământul și se îmbunătățește, prin muncă se produc bunuri pentru trai și schimb și în fine prin muncă și prin schimb (sau vânzare) se pot agonisi bani cari fructifică munca și o ajută să fie mai folositoare. De aceea fiecare om luat aparte, trebuie să muncească pentru ca să-și împlinească lipsurile vieții pe de o parte, iar pe de altă parte, pentru că numai în felul acesta o nație, care nu este altceva decât toți oamenii cari vorbesc și gândesc la fel, se întărește și înaintează cultivându-se. *Avuția și puterea de muncă a tuturor cetățenilor dintr'o țară, formează forța (puterea) de viață și de trai a acelei țări.*

8. Munca susține și vieața sufletească a unui popor.

Până acum am văzut că prin muncă, omul își susține vieața. Dar încă dela primele începuturi ale omenirii, vieața pe pământ nu s'a mărginit la împlinirea grijilor traiului. Oamenii viețuind în așezări mai mult sau mai puțin numeroase, au avut nevoie de o înțelegere unul față de celalalt, pentru ca această viețuire să fie cu putință. Pe urmă suflete mai alese și minți mai dezvoltate s'au ocupat și cu deslegarea unor întrebări, în afară de tratul propriu zis. Astfel s'a născut ideea cultivării sufletului, a respectului față de deaproapele, a interesului *colectiv*, etc. Pe măsură ce vieața omenească așezată pe temelii simple la început, a trebuit să pună mintea să născocoască ușurări în vederea traiului, atunci când el se îngreuna, între oameni din aceeași așezare s'au născut legături lăuntrice cari erou de multeori mai trainice decât legăturile cerute de grijile vieții. În felul acesta s'a născut o vieață sufletească deosebită pentru fiecare așezare și mai târziu pentru fiecare popor.

În zilele noastre viața sufletească este mult mai adâncă în rosturile sale, decât acum cinci sute, sau o mie de ani. În vederea desfășurării ei pe căile cele bune, s'au întemeiat multe așezăminte și anume: școli, biserici, însoțiri cărturărești, etc. Toate aceste așezăminte au ajuns așa de departe, încât lucrează într'un fel deosebit dela popor, la popor, după gradul cu care poporul respectiv a putut înfrunta vremurile. Astfel în zilele noastre viața sufletească a unui popor, adică toate faptele legate de trăinicia interioară a indivizilor cari formează poporul are un fel deosebit de a se înfățișa.

Viața sufletească însă, tocmai pentru că ea pecetluiește firea unui popor trebuie cultivată. Pentru aceasta este nevoie de cheltuieli cari trebuie acoperite de toți fiii unui popor. Astfel munca cetățenilor trebuie să acopere și nevoile trupesti și și cele sufletești.

Dar nu numai atât. Popoarele trăind astăzi organizate în state deosebite, aceste state închid în ele toată bogăția pe care o au. Iar bogăția statelor e foarte felurită. Un

popor a fost binecuvântat de Dumnezeu cu toate darurile; alt popor trăiește în lipsă și sărăcie. De aceea cei cari n'au, sau cei cari au puține bogății, tind să pună mâna pe bogățiile celor cari le au. După cum lupta aceasta de frecare între popoare e mai bine sau mai slab înfruntată, un popor arată că merită sau nu merită să trăiască având statul său propriu. De aceea pentru apărarea statului fiecare cetățean trebuie să dea ceva din câștigul său, pentru că această apărare nu se poate face astăzi, decât cu mare cheltuală. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Munca pe care trebuie s'o desfășoare un om peste nevoile tratului zilnic, nu se oprește la, cea pe care am văzut noi. Timpurile cer mereu tot alte și alte contribuțiuni. De aceea cu cât un popor va ști mai bine să-și susțină grijile tratului, viața sufletească, organizația de stat și să-și pregătească apărarea sa națională pentru cazul când alții râvnesc la bunurile sale, cu atât mai mult se va întări și va însufla respect streinilor.

9. Munca păstrează sufletul neîntinat și face legătura între oameni prin simțul intereselor comune.

Prin muncă bunăstarea oamenilor se mărește zi de zi. Tot prin muncă se mărește numărul produselor de schimb, astfel banii circulează (aleargă dela un om la altul) și prin faptul acesta se dă putință de câștig, într'o măsură mai mare. Printr'un câștig mai mare nu numai că toată viața unui popor capătă o notă aparte, un fel de a se desfășura deosebit de al celorlalte, dar munca păstrează curățenia sufletească și nu lasă pe om să dea frâu pornirilor rele. Multe popoare au pierit, pentrucă au disprețuit munca. Chiar strămoșii noștri Romani au căzut pradă desfrâului, punând pe alții să muncească pentru ei, așa că nu mai aveau alt gând, decât să trăiască în desfătări și desfrânări. Pe urmă toate popoarele barbare, n'au pierit ele în scurtă vreme după ce s'au așezat în Europa? Cauza pieririi lor a fost că nu trăiau prin muncă neobosită și cinstită, ci din prădăciuni și jafuri.

Dar nici nu trebuie să ne ducem așa de afund în istorie spre a dovedi că munca

singură susține flința omenească și că omul care nu muncește, se bolnăvește trupește și sufletește fapt care are ca urmare moartea sa. Chiar în mijlocul poporului românesc trăia pe vremuri și nu e mult de atunci, o clasă de oameni cu mari averi în pământuri. Acești oameni nu munceau însă aceste averi, ci le dedeau altora, în folosință pentru o chirie mai mare sau mai mică. Cu timpul, stând fără muncă ei s'au înglobat în datoriile pe cari le făceau la cărți și la jocuri pierzătoare, unde se duceau să le treacă timpul. Datoriile făcute s'au tot mărit prin dobânzi, așa că după un timp mai lung sau mai scurt, au sfârșit cu toții prin a fi nevoiți să-și vândă moștile. Astfel au pierit bogătașii prin propria lor vină, din disprețul față de muncă. Războiul a silit apoi lumea să dea futurora puțință de trai într'o măsură mai mare decât până atunci, așa că și cei cari mai rămăseseră din marii bogați, azi sunt lipsiți de averile uriașe de altădată. Incât dacă unii dintre ei au pierdut averile din vina lor, alții le-au pierdut dintr'o poruncă a timpurilor. Și într'un caz și într'altul a fost spre a se da de muncă, deci puțință de trai, celor mulți

din popor cari altfel nu puteau să-și ducă viața.

Munca cetățenilor trebuie astăzi să se desfășoare astfel, ca prin ea să se întărească și să se ajute poporul întreg. Este de mare interes ca un popor să se înmulțească pe pământul său natal. Prin înmulțirea poporului, pământul național este tot mai bine păzit. Dar în acelaș timp cu înmulțirea poporului, trebuie să se îmbunătățească și munca lui.

Trbuie să știm, că munca unui om poate fi mai bine sau mai rău plătită, după felul și calitatea ei. Astfel de pildă, un lucrător are o simbrie mai mică decât un măestru, iar acesta la rândul lui, are o simbrie mai mică decât șeful unui atelier. Este natural să fie plata felurită, pentrucă ea este în raport cu ceea ce prestează omul. Nu se poate plăti un lucrător care face piesele cele mai delicate (fine) ale mașinii de sburat, cu aceeaș plată ca și unul care mătură prin atelier.

Dar dacă este așa, însemnează că interesul unui popor este să aducă pe toți fii săi, la o muncă bine răsplătită. Prin munca bine răsplătită crește venitul fiecăruia și

crește și venitul național. Tot prin munca bine răsplătită, poporul e în stare să facă schimb de produse și astfel, toată lumea e mulțumită.

Munca bine răsplătită nu vine însă dela sine. Omul e dator să și pună toate puterile minții și ale trupului, pentru ca să se ridice cu valoarea muncii lui tot mai sus, deoarece numai astfel are putință să rămână în granițele țării și strâns legat de poporul de care se ține. În caz contrar, când adică omul nu valorifică forțele sale de muncă tot mai mult și mai mult, un popor slăbește ca număr și oamenii sunt silii să se împrăștie pe tot globul pământului. Astfel îndepărtați, nu mai este nici o legătură interioară între indivizii unei aceleiaș națiuni și națiunea însăși slăbește și se ofilește ațâțând pofta streinilor să o cuturească.

10. Munca este o poruncă dumnezeiască.

Greșit se crede că munca este un blestem dela Dumnezeu. De obicei se reamintește blestemul când Adam a fost scos din rai, pentrucă a greșit, spre a se dovedi că munca este o osândă. Osânda a fost însă

numai în măsura în care dintr'un rat fără griji, Adam a trebuit singur să alege pentru a-și împlini grijile vieții. Dar în felul în care omul a fost trimis să trăiască, ar însemna sau să moară de foame, sau să fure la drum, dacă n'ar munci și acestea ar fi fapte mult mai urite. Cu timpul munca a ajuns la cinste chiar în înțelesul Evangheliei, căci multe sunt învățămintele lui Christos în care munca este preamărită.

Așa dar, oricum am lua lucrurile, aceasta e chemarea omului în viață: să muncească spre a înmulți comorile sufletești și materiale, pentru ca astfel, pacea și liniștea să se sălășluțască pe pământ.

II. Munca noastră românească.

11. Indelețnicirea de frunte în țara noastră.

Cea mai mare parte a populațiunii din România adică aproape trei sferturi din numărul locuitorilor, se ocupă cu lucrarea pământului. Cum numărul sufletelor din țara noastră este de cam 19 milioane, înseamnă că avem peste patrusprezece milioane

de plugari. Restul populației se ocupă cu negustoria, cu meseriile felurite, o parte lucrează în fabrici și în sfârșit un număr de cam 350 mii de oameni sunt slujbași la stat. Dedem deci că izvorul de venit și deci câmpul cel mai mare al muncii, îl formează plugăria.

Nu numai acum, ci de când s'a zămislit țara românească, locuitorii ei, adică Români, au fost cei mai mulți plugari. În vechime afară de câțiva cari se îndeletniceau cu negustoria, nu se găsea om la noi în țară care să aibă altă ocupațiune. Pământurile mănoase ale țării românești au ușurat mult munca omului. În felul acesta între granițele țării, toată lumea își găsea hrana de toate zilele, iar ceea ce prisosea era vândut în țările apusene. Încă de pe vremea lui Ștefan cel mare, adică acum peste patru sute de ani, corăbii genoveze și venețiene, veneau cu mărfuri fabricate în porturile românești: Chilia și Cetatea-Albă și plecau de aici încărcate cu produse ale pământului. În felul acesta schimbul între țara noastră și celelalte țări a început cu multe sute de ani în urmă.

Trebue însă să înțelegem că felul nostru de a lucra pământul nu s'a preschimbat în bine, cum trebuia să se întâmple cu timpul. Căci din vechime și până în zilele noastre munca omenească s'a îmbunătățit cu trecerea timpului. Dar la noi n'a fost cu puțință această îmbunătățire din cauză că am fost mereu hărțuiți de popoarele streine, unele vecine, altele îndepărtate, cari ne râvneau pământurile. Astfel câtă vreme în țările din apusul Europei era liniște, dacă nu totdeauna, căci și acolo au fost războaie, totuși mult mai puțin și mai rare, la noi țăranul a trebuit să stea mereu cu mâna pe armă și numai în scurte răstimpuri putea să-și vadă de țarină. De aceea păstrăm până în zilele noastre acelaș fel de a lucra pământul, ca și acum patru-cinci sute de ani.

Din această cauză schimbul nostru de produse cu streinătatea n'a fost așa de înțeles ca în alte țări. Acestea bucurându-se de liniște, popoarele lor au putut să cerceteze și să găsească căi felurite pentru îmbunătățirea muncii cu care se ocupau, căci trebue să știm, că nu în toate țările în-deletnicirea de căpetenie a oamenilor este

plugăria. Cum am spus mai înainte, nevoile oamenilor nu se mărginesc numai la hrană ci se tot mărește cerând : îmbrăcăminte, scule, materiale de tot felul, etc. etc. De aceea ocupațiunea omenească s'a dezvoltat după bogățiile locului. Unde pământul a fost bun s'a făcut plugărie; unde pământul cu bogățiile lui a înlesnit meseriile, ele au luat avânt și au produs și pe seama plugarilor. În felul acesta schimbul a fost ceva firesc și dela sine înțeles.

Noi însă cu plugăria n'am putut ținea pas în îmbunătățirea felului de a lucra, din cauzele pe cari le am văzut. De aceea împiedecați și în munca de toate zilele și oprii să ne-o putem îmbunătăți, n'am putut produce pentru schimb decât foarte puțin. Astfel și banii de aur cari umblau în țară erau streini. Noi nu aveam până acum o sută de ani, bani de aur românești. Mărfurile cumpărate de streinătate erau plătite în banii țării cumpărătoare. De aceea în țara românească până acum cincizeci de ani, umblau bani de aur ai tuturor țărilor. Erau deci: bani turcești, polonezi, francezi, austriaci și așa mai departe.

Multe necazuri a trebuit să îndure economia românească din lipsa banilor proprii. Monedele streine erau adesea falsificate, nu aveau aur curat decât într'o mică măsură față de ceea ce trebuia, așa încât de foarte multe ori, țăranul își vindea produsele sale cu credința că ia bani pe ele și se pomenia că le-a dat pe de geaba. O mică schimbare în bine în plugăria românească s'a întâmplat acum o sută de ani de când războaiele au mai încetat și țara a intrat într'o perioadă de liniște. Mai mare schimbare în bine s'a întâmplat în plugăria românească după războiul din 1877—78. Prin acest războiu țara a scăpat cu totul de jugul turcesc și astfel Românul liniștit și stăpân cu totul pe munca sa, a început să lucreze fără preget. Era de altfel și de trebuință munca cu spor, căci se cerea să ajungem din urmă celelalte neamuri cari ne-o luaseră mult înainte.

12 Forțele pământului românesc.

Înainte de războiul de întregire, țara românească avea o (suprafață) întindere de 13,790.300 Ha. Această suprafață s'a mărit mai mult ca de două ori prin războiu, astfel

că în ziua de azi, țara românească are o întindere de 29,424.400 Ha. De asemenea, numărul locuitorilor s'a sporit tot cam în aceeaș măsură, adică, dela 8,000.000 suflete înainte de războiu, la 19,000.000 după războiu. Această mărire a întinderii țării și a numărului populației trebuie să ne bucure foarte mult, deoarece însemnează că toată puterea de muncă a Românului e strânsă într'un mănunchiu, așa că poate să dea mai mari rezultate.

Mai îmbucurător este însă faptul, că unirea a mării în mai mare măsură decât numărul populației și întinderea țării, întinderea pământului agricol. *Astfel de unde pământul agricol făcea înainte de războiu cam 45 la sută din întinderea țării, el se ridică acum, la 50 la sută din această întindere. În felul acesta s'au înmulțit brațele de muncă ale poporului românesc, s'a mărit întinderea pământului pe care el trăiește și s'a înmulțit și pământul agricol. Lucrul acesta trebuie să ne bucure nespuse de mult, pentru că am ajuns la ceea ce am visat: popor românesc, pe pământ românesc, liber și nestingherit de nimeni în munca sa.*

Nu trebuie să ne închipuim că dacă numai jumătate din suprafața țării (50 la sută) este pământ agricol, restul este sterp și pustiu. De așa ceva nici poveste. Restul pământului țării noastre îl formează: pădurile, pășunile din munți, râurile cu apă limpede și curată, bălțile etc.

Pădurile formează și ele un câmp de muncă, deoarece dau lemnul de foc și de construcție. Acesta din urmă are multe întrebuințări și adus din pădure este vândut în cele mai îndepărtate țări ale pământului. Au fost ani, când și Japonia a cumpărat lemn de construcție din țara noastră.

Pășunile aduc de asemenea mare folos poporului român, pentrucă vara, pase pe ele nenumărate cirezi de oi, vaci, boi și capre, cari se vând de asemenea în strelnătate cu prețuri bune și astfel măresc cercul de muncă al poporului.

Râurile românești sunt bogății nesecate de pești de toate felurile. Și peștii din râuri și bălți, au născut o îndeletnicire pentru români: pescuitul, așa că mai toți locuitorii de pe lângă râurile mari și din jurul bălților se îndeletniceau cu prinderea peștilor.

Dar dacă bogăția de seamă a țării noastre iese din agricultură, nu trebuie să disprețuim o bogăție industrială care alături de plugărie a format tot cam dela războiul din 1877/78, faima țării românești. Această bogăție este păcura. Ea iese din adâncurile pământului și fie că se vinde în străinătate de-a dreptul așa cum se găsește în pământ, fie că se prelucerează întâi scoțând din ea: motorină, petrol, benzină și alte produse, aduce în țară bani mulți, deoarece are foarte multe întrebuințări și deci este foarte căutată. Natural însă că păcura nu dă de lucru la așa de mulți oameni ca agricultura. Ea are în schimb alte mari însușiri economice pe cari le vom înșira mai târziu.

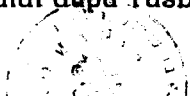
13. Schimbul nostru de produse cu celelalte țări.

După ce am văzut în ce constă forța de producție a pământului românesc, deci ce mare câmp de întrebuințare are munca românească, ușor putem înțelege că ceea ce putem noi vinde străinătății constă din: cereale, vite, lemne și păcură. Într'adevăr cu ajutorul acestor produse, înainte de război,

aduceam mult aur în țară, pentru că ceea ce cumpăram din străinătate, valora mai puțin decât ceea ce vindeam. Astfel banul românesc avea o acoperire metalică foarte mare și era râvnit de toate piețele, iar balanța noastră comercială era totdeauna excedentară. Chiar înainte ca țara românească să ajungă neatârnată de Turci, ea avea o balanță excedentară. Astfel între anii 1840—1860 comerțul nostru cu străinătatea avea următoarele cifre:

1840	export	35,413.299	Lei	import	19,673.176
1850	"	47,151.889	"	"	28,262.614
1851	"	47,668.397	"	"	29,257.014
1852	"	62,032.711	"	"	30,163.842
1853	"	63,963.410	"	"	31,773.863
1854	"	57,188.801	"	"	29,863.990
1855	"	126,102.275	"	"	55,492.705
1856	"	85,610.526	"	"	62,754.827
1857	"	62,103.948	"	"	58,272.656
1858	"	78,932.224	"	"	42,792.196
1859	"	91,788.172	"	"	50,398.948
1860	"	116,166.407	"	"	62,718,263

Astăzi fiindu-mă după starea lucrurilor de atunci, fiindcă după cum vom vedea, ea s'a schimbat cu desăvârșire. Explicația o găsim, în răsturnarea care s'a făcut în producția agricolă imediat după războiu. Iată cum stau lucrurile.

Vechiul Regat însă mânța cu grâu înainte de războiu o întindere de 2,000 000 (două milioane) Ha. și recolta cam 200.000 (două sute mil) vagoane. Din această cantitate exporta cam 130—150 mil vagoane. La acest export se mai adăugau: vitele, lemnele și mai cu seamă petrolul care pe atunci avea valoare mai mare, deoarece concurența era mai puțină. În felul acesta, România avea totdeauna un sold excedentar la comerțul exterior, fiindcă nevoile de produse importate, nu era așa mare. Proprietatea agricolă o aveau boierii, iar aceștia lucrau și pământul în bune condițiuni și ceea ce produceau trecea totul la export. Apoi aceștia aveau toate mijloacele pentru a lucra pământul cu foloase mari. Așa se face că între ceea ce vindeam în străinătate și între ceea ce cumpăram din străinătate, era o mare diferență pe seama noastră. Prin urmare banul românesc de hârtie avea valoarea sa pe deplin asigurată. Mai mult, cu toate că nu aveam mine de aur în țară, existau bani românești de aur în circulație.

Dar după război cântarul negoțului nostru s'a stricat și multe sforțări trebuie să

facem pentru ca să-l dregem. Iată de ce. Cu toate că suprafața agricolă a României s'a mărit după războiu, producția agricolă este tot mai slabă. Grâul de export (anul 1935 de pildă n'am putut exporta decât 50.000 vagoane) s'a tot împuținat, lucru care ne doare și care trage și cuvinte de hulă asupra plugarului, iar odată cu el, asupra țării întregi. Mai multe sunt cauzele cari au stricat balanța comerțului nostru cu străinătatea.

În primul rând se zice că ar fi de vină rezultatul întregirii noastre naționale. Odată cu mărirea hotarelor țării, am cuprins între ele și ținuturi neagricole, ai căror locuitori trebuiesc hrăniți cu grâu din cel care mergea odată la export.

În al doilea rând se pune vina pe țăran și indirect pe reforma agrară. Se spune anume că țăranii nu lucrează pământul cu care au fost împrumătați, tot așa de bine ca odinioară boterii, deoarece n'au mijloacele aceluia. De aceea dacă socotim producția mijlocie a cerealelor la Ha. acum și o asemănăm cu cea dinaintea de război, se vede că ea a scăzut cam cu două sute Kg., ceea ce însemnează că numai în felul acesta

am pierdut la export cam 20.000 vagoane cereale anual.

În al treilea rând se dă vina pe împrejurările schimbate și pe credința nouă care își face loc la conducătorii de țări, că e bine ca fiecare nație să producă cereale pe pământul ei. De aceea azi nu mai sunt țări agricole sau țări industriale ca înainte de războiu, ci fiecare țară tinde să devină și una și alta. De aici a pornit în cea mai mare măsură răul balanței noastre comerciale.

În fine, prețurile mărfurilor pe care le exportăm noi, sunt mult mai ieftine decât prețurile mărfurilor pe cari le importăm. De aceea un Kg. de marfă cumpărată în străinătate, îl plătim cu 5—10 kg. de marfă produsă în țară.

Un timp după războiu acest rău al balanței deficiente nu ne-a prea lovit, căci era oarecum natural. Țara avea nevoie de multe mărfuri de import, pentru ca să se refacă, pe de-o parte, iar pe de altă parte, banul nostru de hârtie nu mai avea decât de formă acoperirea metalică, pentru că ne silise războiul să tipărim bancnote multe peste aco-

perire. Chiar acoperirea metalică multă-puțină câtă o aveam, era și este și acum la Moscova, transportată în timpul războiului, pentru ca să nu pună Germanii mâna pe ea.

Puțin după aceea ne-am dres și noi economia și am dat drumul mărfurilor agricole la export, apoi a venit petrolul cu lemnele, vitele etc. De aceea un timp oarecare iar am avut balanța comerțului excedentară.

Din 1929 însă, noi ne-am făcut iarăși acoperirea metalică. De aceea, de atunci încoace, trebuia să veghem la balanța comerțului pentru ca să nu cumpărăm din străinătate mai mult decât vindem. Sforțarea aceasta pusă spre a nu rămânea datori străinătății, pentru ca să fim siliți să plătim cu aur și astfel să ne dăm din acoperirea metalică, a dus la o groază de formalități cari au avut de rezultat că au scumpit viața. Ceea ce este mai rău, este că mărfurile noastre de export se tot lefinesc mereu și astfel se cascadează tot mai mare diferența în bani, între ceea ce vindem și ceea ce cumpărăm. De aici marea încrecătură în care se găsesc conducătorii țării, neștiind cum să facă, pentru a drege lucrurile.

14. Cum trebuie să lucrăm pentru a drege balanța noastră comercială.

Am spus că în fața unei balanțe comerciale deficitare (cu pierdere), dela 1932 încoace au trebuit să se ia măsuri pentru îndreptarea lucrurilor, altfel ne primejdulam banul care și rodea acoperirea metalică, tot plătind soldul balanței cu aur. Mijlocul cel mai bun prin care puteam să ieșim din necaz era să muncim mereu și tot mai mult pentru ca să avem mărfuri la export, cu care să acoperim deficitul (pierderea). Mărfurile acestea nu puteau să fie decât ceea ce producem la noi în țară: cereale, vite, lemne, petrol, etc.

Bine, va zice cineva, dar era vorba că țările produc acum toate cerealele. În felul acesta țărani pot să munciască oricât de mult, căci dacă n'au cumpărători, tot fără folos rămân atât ei, cât și țara. La prima vedere așa ar părea că stau lucrurile. Dar în realitate, ele se schimbă. Este adevărat că țările se silesc să producă toate cerealele, dar pot produce aceste cereale numai câtă vreme natura și pământul le îngăduie. Cerealele, în special grâul, nu pot crește în

orice flaut, ci numai acolo unde frigul este mai domul și căldură destulă. Pe urmă nu orice pământ poate să producă grâu. De aceea mai sunt încă multe țări — și vor fi totdeauna — nevoite să importe grâu. Așa este Elveția de pildă, Suedia, Norvegia, Grecia, etc.

Chiar și țările care au început să producă grâu, cu scopul de a nu mai cumpăra, n'au ajuns și nu vor ajunge nici odată să și acopere nevoile de hrană cu ceea ce produc, așa că tot trebuie să mai importe. Așa este: Germania, Italia, Austria, etc. *Astfel muncind, o țară ca a noastră poate găsi oricând cumpărători, cu două condițiuni: să poată vinde ieftin și să producă grâu de bună calitate.*

De ce să vindem ieftin? Pentru că este concurența mare și numai astfel putem să răsbatem pe piață. Noi putem să vindem grâul cu prețul cel mai mic din lume, pentru că avem un pământ binecuvântat de Dumnezeu, care trebuie numai bine lucrat. Pentru a ne cumpăni prețul ieftin, trebuie să producem mult grâu la Ha., ceea ce la noi se face fără mare cheltuială, câtă vreme țările streine cheltuiesc bani mulți cu îngrășatul pământului.

Grâul (și în general orice produs al nostru) trebuie să fie de bună calitate, căci înzadar vom putea să vindem ieftin, dacă vom produce goaze în loc de cereale, cum s'a întâmplat de multe ori după rășbotu, de am ajuns de răsul streinilor, tocmai când ne mândream că suntem o mare țară de buni plugari. Muncind pe calea aceasta vom reuși cu siguranță să ne îndreptăm balanța comercială.

Nu trebuie să uităm că mai avem la export și păcura. Această bogăție națională împreună cu cerealele, lemnele și vitele trebuie să îndrepte balanța noastră comercială pentru ca ea să devină iarăși excedentară, așa cum era înainte de rășbotu.

15 Ce ni se întâmplă dacă nu ne străduim să dregem balanța noastră comercială.

Dacă vom lăsa lucrurile în voia soartei, sau vom merge cu măsurile pentru cumpănirea comerțului nostru tot așa cum au fost ele până acuma, apoi ne pândesc mari primejdii. Ușor ne dăm seamă că ori nu facem nimic, ori facem ceva rău, rezultatul o să fie acelaș. Cum am căutat noi să îndreptăm

până acum balanța comercială? Iată cum. Am plecat pe un drum fals, străduindu-ne să ajungem acolo, ca țăranul să aibă preț mare la mărfurile sale, adică la cereale. Pentru negoțul dintre granițele țării, lucrul acesta a fost mai ușor, deoarece am oprit la graniță cerealele streine și fiecare om era silit să le cumpere în țară. În felul acesta deși greu, am ajuns totuși ca cerealele să se vândă cu un preț ridicat. Însă așa lucrând n'am făcut mare ispravă, pentrucă noi vindem o mare parte din cereale în streinătate și trebuie să vindem, deoarece numai astfel acoperim mărfurile pe cari le cumpărăm acolo. Vânzând în străinătate nu mai stă în puterea conducătorilor țării noastre, să stabilească prețul grâului sau al mărfii exportate, ci trebuie să luăm, ceea ce ni se dă la concurență. Atunci lucrurile s'au terminat așa: fiecare exportator de cereale capătă dela țară un premiu pentru fiecare vagon de grâu vândut în streinătate. Banii pentru plata premiului se încasează dela popor sub formă de dare și anume dela acela cari cumpără făină sau pâine. Așa se mărește și prețul grâului vândut în streinătate.

Măsura aceasta nu e bună din mai multe cauze. Una din ele este, că e o faptă urită, să vindem grâul streinilor cu preț mai mic decât în țară. Pe calea aceasta streinii ne speculează munca, iar noi cumpărând scump, trăim mereu în sărăcie.

Un mare cunoscător în această afacere spune: *în anii din urmă prețurile au scăzut pe toate piețele. Din această pricină s'a născut în toate țările gândul, de a sprijini prețurile în interior și de a le face neatârnatore de prețurile din streinățate. S'au făcut multe încercări în această privință.*

În parte aceste încercări au reușit. Prețurile s'au mărit, dar cu jertfe din partea Statului. Aceste jertfe nu pot să dureze decât foarte puțin timp și anume, numai dacă se dovedește că prețurile se vor urca în curând căci sunt mici din cauza speculanților cari vor să câștige cu nemiluita. Dacă aceste încercări durează, sprijinirea prețului nu mai este cu putință. Dacă sprijinirea prețului totuși se face, n'am ajuns la mare lucru, decât că ajutăm o parte din populație, să câștige dela cealaltă parte, ceea ce — însemnează că ajutăm să se întindă sărăcia la toți. A

doua cauză pentru care măsura nu e bună, este că în felul acesta nu îndemnăm pe producător să lucreze bine pământul. El merge mai departe cu felul de a lucra pământul, așa cum l-a apucat din strămoși.

În sfârșit a treia cauză care ne face să nu vedem cu ochi buni măsura premiului este că atunci când exportăm mult grâu față de cât rămâne în țară, premiile nu se pot plăti, pentru că nu se adună atâți bani. Așa se face apoi că Statul rămâne oamenilor dator și nu mai poate plăti nici premiile, nici alte cumpărături care îi trebuiesc. De aceea zicem că pentru a îndrepta balanța comercială, ori facem ceva rău, ori nu facem nimic, tot atâta este.

De altfel din întâmplările petrecute în vara anului 1935, se vede că fixarea prețului în mod volonte (silnic), de către cineva fără să se țină seamă de mersul târgului, este un lucru nefiresc. În vara pomenită adică, conducătorii țării noastre au zis: nimeni nu va vinde grâu mai ieftin ca 3·40 Lei/kg-ul, sau 34 mil Lei vagonul. Dar iată că împrejurările pieții ridică la un moment dat acest preț la 40—43 mil Lei vagonul. Prin urmare

a fost nevoie numai de bunul mers al pieței, pentru ca prețul grâului să se ridice el însuși, fără ca cineva să poruncească. Dar trebuie să accentuăm, că a fost vorba de grâul bun, care să aibă boabe pline, grele și fără amestecuri de semințe streine.

Balanța comercială deficitară, însemnează cel mai mare rău pentru țară, pentru că ea roade sprijinul cel mai de căpetenie pe care se bazează comerțul: banul statului. Statul neavând un ban cu valoare știtută, un mare haos se produce în țară: oamenii nu mai pot lucra, căci nu pot vinde și nu mai pot agonisi căci își dau mărfurile pe un ban fără valoare. Statul nu mai poate cumpăra, pentru că nimeni nu-l vinde, dări nu se mai pot încasa, mecanismul lui încetează să mai funcționeze, nu mai este ordine și dreptate și astfel dintr'o balanță comercială deficitară, poate o țară să se plardă și să fie cuită de celelalte. Vedem deci că muncind pentru a reface balanța comerțului, muncim pentru ca să susținem statul nostru național, viața noastră românească și întreaga noastră existență materială și sufletească. Iată cum se lămuresc aceste lucruri.

Țara noastră fiind lipsită de bani după războiu, a trebuit să se împrumute la streini pentru a-și reface drumurile, căile ferate, clădirile administrative și așa mai departe. De aceea astăzi ea e datoare în streinățate o sumă de peste 123 miliarde Lei. Pe de altă parte, Statul român mai e dator și în-lăuntrul granițelor, la cetățenii săi, suma de cam 18 miliarde Lei. Ei bine, aceste datorii trebuiesc plătite. Cum pot fi ele altfel plătite decât din venitul cetățenilor? Dacă acest venit al cetățenilor este așa de mic, încât nu le ajunge pentru viața lor, Statul e pus în neputința de a-și plăti datorii sale. Ori vedem că ele sunt făcute în mare parte în streinățate, căci pentru cele din țară este mai ușor, cetățenii înțeleg mai ușor starea în care se găsește Statul și așteaptă, căci nu pot să-l tragă în faliment, lucru care tot lor le-ar strica. Streinii au însă la mână garanții mari, așa că în caz de neplată au cum să se despăgubească. Așa de pildă ei au în mână veniturile din vânzarea monopolurilor ca: chibrite, tutun, țigări, etc. ca garanție pentru împrumuturile date. Iată ce nu vom plăti partea anuală din datorii, întră numai decât în stăpânirea acestora,

Timpu și împrejurările grele ale economiei noastre ne-au legat o mare plată de încercare în această privință. Atunci când am făcut noi împrumutul n'am bănuț că lucrurile se vor schimba așa de tare. Când am făcut adică împrumutul, țara socotise că fiecare cetățean are în mijlociu un venit cam de 12.000 Lei anual. Ori acest venit a scăzut astfel:

In anul	1928	la	Lei	11.546.—	pe	cap	de	locuitor
" "	1929	" "	" "	11.105.—	" "	" "	" "	" "
" "	1930	" "	" "	8,099.—	" "	" "	" "	" "
" "	1931	" "	" "	6.088.—	" "	" "	" "	" "
" "	1932	" "	" "	5.810.—	" "	" "	" "	" "
" "	1933	" "	" "	5.327.—	" "	" "	" "	" "

așa că azi venitul mijlociu pe cap de locuitor în țara românească este cam de 5.000 Lei anual. Putința noastră de plată a scăzut, deoarece au scăzut prețurile produselor agricole. Pentru ca să putem plăti datoria, am aruncat sarcina mare pe petrol, așa că am învins oarecum greutățile. Producția de petrol adică s'a tot mărit și în felul acesta ne-am putut, cu greu ce e drept, îndeplini obligațiunile de plată. Dar după cum vedem venitul național scăzând, ne aflăm în mare încurcătură, dacă ne gândim că pentru datoriile din streinătate am plătit:

In anul	1929	15 ⁰ / ₀	(la sută)	din	veniturile	țării
" "	1930	18 ⁰ / ₀	" "	" "	" "	" "
" "	1931	26 ⁰ / ₀	" "	" "	" "	" "
" "	1932	21 ⁰ / ₀	" "	" "	" "	" "
" "	1933	15 ⁰ / ₀	" "	" "	" "	" "

Plățile acestea creșteau deci, cu foarte că venitul țării se tot micșora. Numai în anul 1933, în urma unor învoiri deosebite, streinătatea ne-a mai redus suma de plată, căci altfel și așa nu mai puteam plăti. Dacă producția noastră agricolă în urma unei munci chibzuite s'ar fi urcat cum trebuia și puterea noastră de plată se păstra. Așa însă, a trebuit să cerem îngăduiri cari dacă nu ni se dădeau, atrăgeau hula asupra țării, ba poate streinii ar fi intrat ei ca stăpâni ai garanțiilor pe cari le-am pus la încheierea împrumutului. Munca românească trebuie deci să fie în stare să acopere împrumuturile, căci altfel devenim slugi în propria noastră țară. Chiar numai din această pricină și obligația noastră de a munci, este cum nu se poate mai mare.

Dar răul nu se oprește aici. Munca puțină și fără legătură cu vremurile, scăzând venitele țaranului, el nu mai poate să-și susțină cheltuelile împreunate cu creșterea su-

fletească a familiei, mai cu seamă, a copiilor. S'a și dovedit că în anii din urmă copiii țăranilor la școli se tot împușinează, pentrucă ei nu pot plăti taxele de trebuință, mari astăzi față de venite. Ce se întâmplă atunci? Se întâmplă că toată cartea românească se înstreinează de adevăratul suflet românesc ca urmare că nu mai e adăpată din forțele ei de vleață adâncă națională și astfel țăranul rămâne într'o întunecime și într'o neștiință de carte, cum numai grelele vremuri ale vechilor stăpâniri turcești au poment. În felul acesta cu comorile trupești și sufletești înstrăinate, un popor trăiește doar cu numele. Astfel de vleață să nu dormim poporului nostru. De aceea să muncim, pentrucă prin muncă, toată comoara noastră de vleață materială și sufletească, e bine păzită și păstrată.

III. De ce trebuie să muncim mai cu seamă noi Români.

16. Cum se face plugăria la noi.

Am arătat și în rândurile de până acum că plugăria la noi se face foarte nepotrivit

și după știința de acum patru-cinci sute de ani. Din această cauză am rămas în urma tuturor țărilor, având cea mai mică producție la Ha. Iată de pildă ce producții de grâu au avut la Ha. țările înșirate mai jos în anul 1928:

1. Danemarca . . .	3260 kg.
2. Belgia	2840 „
3. Anglia	2290 „
4. Germania	2280 „
5. Austria	1690 „
6. Ungaria	1610 „
7. Finlanda	1470 „
8. Franța	1460 „
9. Italia	1250 „
10. Canada	1490 „
11. Jugoslavia	1480 „
12. Cehoslovacia	1330 „
13. Bulgaria	1230 „
14. Estonia	990 „
15. România	980 „
16. Spania	770 „

Precum vedem România este aproape cea din urmă cu producția de grâu la Ha. și e întrecută de multe țări al căror pământ nu e nici pe departe așa de bun ca al no-

stru. Ne întrec țări cu terenuri muntoase cum e Austria, ne întrec țări mai reci ca Estonia și Germania; ne întrec precum bine vedem, chiar Ungurii și Bulgarii. De ce? Pentrucă la noi nu se muncește cum trebuie.

Nu numai că ne întrec atâtea țări cu toate că noi ne socoteam o țară de plugari, dar dăm îndărăt ca raoul, în loc să înaintăm. Astfel dacă în anii 1911—1915 am avut o producție mijlocie de cereale (grâu, porumb, orz, ovăz) de 1112 kg. la Ha., în anii 1927—1931, ea a scăzut la 927 kg. la Ha. Odată cu scăderea producției la Ha. a scăzut și cealaltă bogăție agricolă a noastră, anume: numărul vitelor. Dacă luăm în socoteală numai Vechiul Regat, am avut:

Oi 7,810.809 în 1916 și 6,974.000 în 1932.

Capre 300.609 în 1916 și 221.925 în 1932.

Cornute 2,937.877 în 1916 și 2,071.177 în 1932.

Cai 1,218.563 în 1916 și 978.105 în 1932.

Porci 1,332.184 în 1916 și 1,351.247 în 1932.

Scăderea numărului animalelor atunci când el trebuia să crească, ne arată o muncă rău îndrumată și o pierdere mare în puterea de schimb a poporul românesc. Această

scădere a puterii de schimb se vede și din cifra exportului de cereale. Între anii 1906—1913, exportul mijlociu de cereale (grâu, porumb, orz, ovăz adăugând și fasolea, făină și țărâțele) a fost de 305.000 vagoane. Același export între anii 1925—1933 a fost cam de 215.000 vagoane, ceea ce înseamnă că deși fără să s'a mărit de peste două ori, schimbul ei de mărfuri a scăzut cam cu 100.000 vagoane cereale.

17. Scăderile plugarului român.

În nici o țară din lume, plugarul nu este om cu o prea mare știință de carte. Dar el se trudește să învețe pe zi ce trece câte ceva și să folosească aceste învățături la munca sa. La noi tocmai dimpotrivă și învățătura pe care o are țăranul în privința plugăriei, este nesocotită. Așa de pildă iată ce spune un mare agricultor din țara noastră care cunoaște amănunțit felul de a munci al țăranului:

„Care agricultor nu știe, că grâul ca să reușească trebuie pus în două arături cel puțin; că sămânța trebuie pregătită chiar din lan prin plivitul de seară și de alte burueni;

că grâul semănat târziu produce puțin : că sămânța trebuie vânturată și dată cu piatră vânătă contra mălurii ; că porumbul pus la vreme se coace, iar cel semănat târziu rămâne crud ; că porumbul săpat de mai multe ori, produce mai mult decât cel săpat o singură dată ; că porumbul muncit bine crește mulțumitor, până când cel muncit prost rămâne crud și nu produce.

Orice agricultor știe că leșile de mărăcini de pe locul său îi micșorează întinderea pământului de semănat și sunt adăposturi pentru insectele stricătoare și omizile rozătoare, că animalul hrănit bine și țesălat crește mai bine și poate munci altfel decât cel negrijit. E vorba prin urmare de lucruri cunoscute, dar cari se nesocotesc“.

Din ce cauză această știință redusă nu se folosește ?

„Pentru că îi lipsește agriculturului nostru o însușire fără de care munca e lipsită de valoare. Această însușire este voința care să pună în mișcare puterile lăuntrice spre a-l hotări pe agricultor să muncească în folosul lui și al tuturora.

Mai e și o problemă fundamentală la mijloc: felul cum își socotește plugarul meseria lui față de celelalte. De obicei plugarul nostru socotește meseria ca pe o pedeapsă; fericește pe cine poate scăpa de ea, adică pe cel care are o slujbă mai cu seamă la Stat". De aceea deși suntem într'o țară agricolă, cu multe școli de această natură ele totuși nu reușesc să învețe pe țăranii plugărite bună, pentru că nu sunt cercetate. Un țăran, întrebat de ce nu-și dă copilul la școala de agricultură care era chiar în satul lui, a răspuns: *la ce bun, că din ea nu ieși nimic.* Omul se gândea că școala nu te ajută s'o rupi cu brazda și să te faci domn. În felul acesta munca nu este decât oglinda credincioasă a sufletului și a gândului țăranului, așa că rezultatele rele și darea îndărăt, se înțeleg foarte bine la lumina acestor adevăruri.

18. Cum ar trebui să muncească țăranul.

În alte țări spre a ajunge plugarul la rezultate frumoase în agricultură, a trebuit nu numai să muncească și să se instruiască ziua și noaptea, ci mai cu seamă să cheltuiască sume uriașe, pentru îngrășarea pământului.

mântului, pentru cumpărarea mașinilor, pentru hrana animalelor, etc. La noi nu este nevoie de așa mare efort spre a veni cu producția agricolă cel puțin acolo unde ea se găsea înainte de război. Trebuie să înțelegem că spre a ajunge pe alții, este nevoie întâi să ne ajungem pe noi, cei de acum 20—25 ani și pe urmă să năzuim să plecăm mai departe. Va trebui să ajungem mai departe, pentru că altfel toată lumea ne va disprețui, iar poporul nostru va rămâne sărac lipit pământului. Munca în agricultură nu este grea. Un mare industriaș american, Ford, care a uitit lumea cu rezultatele muncii sale a zis: *„numai din lipsă de cunoștințe și de ordine în lucru, se socotește plugăria ca cea mai puțin câștigătoare. Nici o industrie n'ar putea să înainteze dacă ar fi condusă după cum lucrează plugăria. Agricultorul are azi ca regulă de mers întâmplarea și ceea ce a moștenit dela strămoși. El nu știe nici să producă, nici să vândă. Faptul că agricultorul mai are cu ce trăi, când lucrează cum lucrează, dovedește ce câștiguri minunate s'ar putea trage din cultura pământului“*. Și trebuie să ne gândim că Ford e

american, iar în America lucrarea pământului e mult mai înaintată decât la noi.

Trebue deci să ne punem și noi pe lucru. Iar pentru a ajunge la rezultatele pe cari le da agricultura înainte de războiu n'avem de făcut decât lucruri foarte simple. Iată ce zice în această privință, agricultorul pe care l-am pomenit și mai înainte :

„Arături mai multe, mai ales întorsul timpuriu al miriștilor, chiar cu mijloacele slabe pe cari le avem, o grapă mai mult la timpul potrivit, sămânța aleasă, semănatul la vreme, o sapă mai mult sau chiar două la porumb, distrugerea animalelor și plantelor vătămătoare, strângerea la timp a recoltei, semănarea unor plante mai bănoase, rânduire bună a plantelor, în parcele, toate acestea pot să dea un rezultat cu spor fără ca agricultorul să aibă vreo cheltuială mai mare ca până acum“. Apot :

„O mai mare îngrijire a animalelor, printr'o mai bună adăpostire a lor, prin stârpirea bolilor molipsitoare; o mai bună hrănire a acestor animale care se poate face dacă se cultivă izlazurile (pășunatele) cu plante de

nutreț“, toate aceste fapte vor mări producția agricolă simțitor și vor mări numărul animalelor, dând putință țăranului să facă schimb viu de produse și astfel să câștige parale frumoase.

„Astăzi micul agricultor poate găsi mai ușor pământ pentru a munci. El poate cumpăra dela consătenii lui cari nu au deprinderi pentru agricultură, deși au fost improprietăriți; poate lua în arendă suprafețe potrivite cu mijloacele lui și poate ajunge la o stare morală și materială de invidiat“.

„Munca este mai ușoară azi decât altă dată. Mai cu seamă la porumb se pot obține multe înlesniri, cu sforțări mici. La porumb nu e nevoie de trior, alegerea seminței se face și cu mâna, foarte ușor, așa că nu e nevoie de mașini, recoltarea se face cu mâna și nu e nevoie de grabă, căci porumbul nu se scutură, iar păstrarea lui se poate face în știuleți, ani de zile, fără nici un rău. Dacă arătura e bună, prășila se poate face cu calul; săpatul cu mâna devine de prisos. Intreaga muncă a porumbului se face în lunile cele mai favorabile: în Mai, Septembrie și Octombrie.“

De arșiță nu se mai poate plânge țăranul". Dar orice rezultat bun este legat de năzuința lui de a ajunge tot mai departe. Așa fiind, țăranul trebuie să se lapede de gândul că plugăria e o pedeapsă ; el trebuie să fie convins de folosul și sfințenia muncii. Celce face agricultură, pentru ca s'o facă bine, trebuie s'o facă cu plăcere. Aici este primul punct de plecare în reușita plugăriei.

Odată ajuns cu producțiunea la treapta pe care plugarul român se găsea înainte de rășbotu, nu însemnează că ne putem culca pe această ureche. Trebuie să avem ambiția (tăria) să întrecem celelalte popoare. Producțiunea la Ha. înainte de rășbotu era, precum am văzut, cam de 1250 kg. De aici până la a ajunge pe Danezi cari au atins o producțiune de 3260 kg. la Ha., adică aproape întreltă ca a noastră, mai e o cale ce trebuie străbătută. Dar suntem nevoiți să ne mulțumim într'o primă seară cu producțiunea la Ha. de dinainte de rășbotu, pentru că, ajungând aici, însemnează că am ajuns la forța care trebuie folosită de acum înainte.

Am văzut că producțiunea de 1250 kg. o putem atinge numai printr'o muncă ordo-

nată, dar fără cheltuală în plus. Banti luați de recolta mai mare, îi putem folosi la chel-tuelile pe cari le cere urcarea producțiunii spre a merge mai departe. Căci trebuie să înțegem că fără mașini cari singure dau un rezultat agricol desăvârșit, tot nu putem rămânea. Ei bine, aceste mașini trebuie cumpărate, spre a putea începe să suim treapta a doua în înaintarea pe care vrem s'o facem în agricultură.

Spre a sui treapta aceasta a doua tre-buește să organizăm munca agricolă foarte bine, să ne unim pentru cumpărarea în comun a mașinilor, să vindem în comun produsele, să trecem la plante cari priesc mai bine locului și așa mai departe. Natural că acum este de trebuință de îndrumări pe cari numai Statul și organele sale de îndrumare le poate da. Cum se poate ajunge la rezultate bune, a scris tot scriitorul acestor rânduri, în broșura „Valorificarea muncii și raționali-zarea gospodăriei țărănești“. Această bro-șură poartă numărul 214 în „Biblioteca po-porală a Asociațiunii“.

19. Cultivarea grâului de calitate.

Alegerea seminței trebuie să se facă, dacă vrem să avem produse bune sau de calitate. Înainte de războiu și în această privință țara românească ocupa un loc de frunte. Iată ce scrie un cunoscător în această privință: „*morile ungurești nu-și puteau fabrica făina lor, fără amestecul la măciniș cu grâul nostru, care avea deosebite însușiri la coptul pâinii*“. (Și trebuie să ne gândim că morăria ungurească era foarte vestită.) „*Cumpărătorii streini cunoșteau chiar numele agricultorilor cari produceau grâul de calitate. Casa Dreyfus (casă cumpărătoare de cereale pentru export) bunăoară își opria din vreme, toată producția lui Eremie Popa și Luca Ionescu din Dobrogea*“. Vedem deci că, precum „*calul bun se vinde din grajd*“, tot așa marfa bună se vinde de acasă. Ce rău stăm astăzi, Doamne, în această privință. Iată de pildă câteva cuvinte spuse de un cunoscător despre grâul din recolta anului 1935.

„*Recolta actuală a grâului nu lasă de dorit din punctul de vedere al cantității, fiindcă dă un contingent oarecare de export.*

Calitativ însă lasă cele mai principale județe de dorit, în special în Vlașca, Teleorman, Olt și Romanași (județe agricole de frunte), unde grâul este amestecat cu foarte multe semințe streine. În mod obișnuit semințele streine pot să fie cel mult trei la sută. Așa cere comerțul grâului de calitate. La noi sunt grâne cari au în mod normal opt până la zece la sută semințe streine, dar există grâu, care are și cincizeci la sută corpuri streine. Acest grâu, numit grâu inferior, dacă se cumpără la export, servește numai ca hrană la vite și deci nu poate fi plătit cu prețuri bune“.

Prin urmare, munca agricolă românească numai atunci va fi împreună cu câștig, când va produce mult și bun.

Pentru a produce mult, am văzut ce este de făcut. Pentru a produce bun, pe lângă celece am spus, mai trebuie să ținem seama de unele lucruri.

Toate țările agricole și-au împământentit solurile de grâu sau de alte plante. Căci orice plantă, pentru ca să producă bine, trebuie să se deprindă cu pământul în care se seamănă și cu timpul care domnește în

flnut. La noi s'au făcut prea puşini paşii în această direcşione. Semănăm anapoda. Soturii de grâu împământentite în Banat, le găşim în Basarabia şi întors: solurile din Basarabia se seamănă în Banat. De aceea produsul s'a corect şi a leşit un amestec stârpişit pe care streinătatea l-a botezat: „Blé du Danube“, adică *grâu de Dunăre*. În felul acesta lucrând, de sigur că nu vom găşii cumpărători. De aceea este absolută nevoie să alegem produsele agricole, să le păşim de corpuri streine, să le lucrăm cu îngrijire, pentrucă numai astfel munca agricolă va fi răşplăştită. De sigur că aici organele îndrumătoare ale Statului trebuie să depună muncă multă şi neobostă. Astfel vom ajunge la grăul de calitate, căutat de streinătate şi bine plăştit.

20. Viitorul nostru cere să muncim.

Nu trebuie să ne închipuim că dacă noi nu producem pentru vânzare, se pierde pământul, căci oamenii harnicii vor găşii scăpare, cumpărând din altă parte. Este de trebuinşă însă să muncim în interesul nostru al fiecărui şi în interesul naşiei. Iată de ce.

Poporul român numără astăzi cam 19 milioane locuitori. S'a dovedit însă că el crește ca număr, tot cam un milion de suflete, în timp de patru ani de zile. Dacă rămânem la producțiunea agricolă, așa, cum este ea astăzi, ar însemna că după 16 ani populația românească întrebuințează singură toată această producție și nu ne mai rămâne nimic de exportat. În această stare de lucruri, ușor ne putem închipui că am ajuns la un punct mort, când nemai putând vinde nimic străinătății nici nu mai putem cumpăra. În schimb, dacă mărim producția agricolă numai la cea dinainte de războiu, ne facem o mare putere de schimb peste cea actuală, căci am produce mai mult cu 400.000 vagoane cereale, adică am putea exporta cam de opt ori mai mult ca în anul 1935 sau am putea hrăni cu această diferență de producțiune cam 8 milioane suflete. Prin urmare viața poporului înșasă ne cere să mărim producțiunea agricolă.

De altfel acest lucru nu s'a întâmplat numai la noi. Prefutindeni omul a fost silit să albească grija zilei de mâine, grije pe care o au aproape toate animalele, necum omul

care se socotește mai deștept decât orice animal. Italia, de pildă, numai în câțiva ani și-a îndoit producția agricolă, pentru ca să nu mai fie silită să cumpere din strălănătate așa de mult grâu. În unele comune italiene s'a mers așa de departe, încât se scot și 5000 kg. grâu la Ha. Omul a fost silit să pună toată mintea sa spre a ajunge la producții mari, căci populația se tot înmulțește și ea trebuie hrănită. Așa că și pe noi ne va sili timpul să muncim. E mult mai bine să ne gândim dinainte la aceasta, nu atunci când ne vor strivi nevoile.

La noi lucrurile stau mai rău ca în Italia, dacă populația se înmulțește și atât de ce. Italia are colonii, adică pământuri întinse, ocupate în Africa. Poporul care nu mai poate munci în țară, trece în colonii. Aici în colonii este tot Italia, numai că omul trebuie să se învețe cu alte împrejurări de viață.

România însă n'are colonii. Istoria noastră a fost prea sbuciumată pentru ca să ne fi putut gândi măcar la ele. De altfel până acum nici nu ne-au trebuit. Când ne vor trebui însă, nu le vom putea avea, pentru că în vremea de azi, supunerea coloniilor se

face cu cheltuieli uriașe pe care noi nu ni le putem îngădui. De aceea trebuie să ne gândim cum întâmpinăm pe alte căi la viitorul nostru național. Această cale nu este decât munca în scopul unei producțiuni agricole mari. După cum am văzut, numai venind la producțiunea agricolă de dinainte de războiu și pe lângă un mic comerț cu străinătatea, mai putem hrăni cam opt milioane suflete, ceea ce înseamnă că am întâmpinat nevoile naționale cam pe patruzeci de ani de acum înainte. În acest timp de patruzeci de ani, avem răgazul să învățăm cum să ajungem pe streașni cu producțiunea agricolă, dacă ne vom sili și dacă ne vom da seama, ce mari interese ne mână la aceasta.

Presupunând că vom rămânea la actuala producțiune agricolă și la știința plugărească de astăzi, atunci românul va fi silit în scurt timp să-și ia lumea în cap spre a putea trăi. Acesta ar fi un pas trist pentru întreaga noastră ființă națională, căci cei împrăștiați așa câte unul, se pierd de trunchiul neamului. Astfel poporul românesc ar dovedi că nu este în stare să-și crolască o vleață care să înfrunte vremurile.

21. Munca, izvor de bogăție națională.

După cum am văzut, munca ajută pe om să producă mult spre a putea schimba cu alții, luând ceea ce-i lipsește pentru ceea ce-i prisosește. Astăzi schimbul se face prin bani și cu cât cineva are mai mulți, cu atât poate să aibă produse mai multe, deci este mai bogat. Omul nu totdeauna schimbă banii pe produse, pentru că adesea muncește mai mult decât îi trebuie. În felul acesta păstrează banii pentru nevoile pe care le va avea în viitor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Banii pot fi împrumutați altora care, de asemenea, vor să se ajute cu ei spre a produce mai mult. În felul acesta fiecare om își păstrează banii pe când va avea nevoie mai mare de ei. Păstrarea banilor care de altfel reprezintă muncă, deci putință de schimb, se face de bănci, anume întemefate. Băncile adună banii dela cei care îi au și-i împrumută celor care n'au. În felul acesta cu o mică chirie, fiecare se poate ajuta de munca altuia. Din această ajutorare se naște o legătură între fiii aceluiaș popor și o putere de producție mai mare. Mai mult, poporul

care prin muncă a adunat veacuri de-arândul bani, ajută pe altul care e mai la începutul muncii lui, așa că în felul acesta, mulțimea banilor este un instrument cu care se măsoară bunăstarea unui popor. *Se zice despre poporul cu bani mulți, că are capital.*

Am văzut că pentru îmbunătățirea muncii este în timpul nostru nevoie de capital. Și agricultura are nevoie de capital, cu care cumpără: mașini, vite, unelte, etc. Mai mare nevoie de capital este însă în industrie, unde se cer bani mulți pentru cumpăraturile mașinilor. De aceea numai popoarele cu mare capital au putut întemeia industria. Noi n'am avut capital și de aceea, cu toate că avem multe bogății în pământ, nu le-am putut scoate de acolo, până n'au venit streinii cu capitalul lor. Când un strein vine cu capitalul într-o țară, pentru ca să-i prelucreze bogățiile naturale, este firesc că el lucrează după interesul lui și nu-l doare dacă risipește sau își bate joc de oamenii din țara în care lucrează. Așa s'a întâmplat cu păcura la noi, pe care n'am putut-o scoate din pământ pentru că n'aveam capitaluri. De aceea a venit tot felul de capital strein: englez, francez,

olandez, belgian, american, etc. Acest capital nu se uită să dea de lucru Românilor, ci aduce streini pentru ca să lucreze nestingherit. Așa se face că noi, cu toate că avem bogății mari în petrol, cari se scot din pământ încă de prin 1860, nu am întemeiat decât după război o societate românească pentru scoaterea și prelucrarea petrolului.

Munca moștenită ne duce deci la puțința de a strânge capital. El ajută bunăstarea unui popor, căci pus la lucru în industrie sau închiriat, aduce venituri pe lângă munca obișnuită. Multe popoare și-au făcut mari venituri pe calea aceasta; ba trăiesc chiar din venitul capitalului împrumutat. Așa sunt olandezii cari, deși nu numără cetățeni numeroși, totuși, cu ajutorul capitalului sug venituri din lumea întreagă. Nu mai vorbim de englezi, cari cu capitalul pe care-l au, se simt acasă pe tot globul pământesc. Astfel putem spune că un popor fără capital, poate fi robit economic de acela care-l are. Și are capital numai poporul care muncește fără odihnă. Din munca fără odihnă, omul economisește și economisind are asigurată viața pentru când nu va putea munci. Eco-

nomiile în bani dintr'o țară, adunate și împărțite prin numărul locuitorilor, dau o dovadă de bogăția de capital a poporului respectiv. Iată câteva cifre în privința acestor economii :

Norvegia	16.021	Lei pe cap de locuitor
Danemarca	14.587	" " " " "
Australia	14.447	" " " " "
Noua Zeelandă	14.140	" " " " "
Canada	13.893	" " " " "
Suedia	13.541	" " " " "
Franța	9.613	" " " " "
Statele Unite	9.742	" " " " "
Luxemburg	9.396	" " " " "
Italia	7.607	" " " " "
Germania	6.585	" " " " "
Cehoslovacia	5.862	" " " " "
Austria	5.757	" " " " "
Anglia	3.849	" " " " "
Argentina	3.644	" " " " "
Belgia	3.135	" " " " "
Finlanda	2.967	" " " " "
Japonia	1.588	" " " " "
Spania	1.517	" " " " "
Polonia	606	" " " " "
Letonia	384	" " " " "
Bulgaria	379	" " " " "
Grecia	236	" " " " "
Ungaria	219	" " " " "
Jugoslavia	83	" " " " "
România	80	" " " " "

Faptul că România are cele mai puține economii pe cap de locuitor, dovedește tocmai ceea ce am spus: că nu avem capital și de aceea au năvălit streinii în țară de ne lucrează bogățiile naturale. Tot de aceea am fost mereu siliți să facem împrumuturi în străinătate pentru nevoile țării. Dar tocmai pentru aceasta trebuie să nu desnădăjduim, ci să lucrăm necontenit, spre a scăpa de plata dobânzilor către streini, căci aceste dobânzi ne rod mare parte din produsul muncii noastre. Românul va trebui să fie în stare să se scuture de jugul bănesc al streinilor.

22. Munca națională se arată prin venitele Statului și prin comerțul cu străinătatea.

Statul întruchiează ființa națiunii și o reprezintă în toate interesele sale de orice natură: națională, culturală, economică, etc. Dar Statul, pentru a putea apăra interesele națiunii, trebuie să aibă aparatul funcționare și organizarea care îi servește la acesta. Organizarea și aparatul funcționare trebuie plătite, așa că fiecare cetățean trebuie să ajute Statul din veniturile sale. Ajutorul

pe care-l dă cetățeanul Statului, se numește dare.

Toate cheltutelile Statului, de orice natură, se înșiră într'un tablou, alături de venituri. Acest tablou se numește buget. Bugetul țării românești se ridică acum la peste 20 miliarde Lei, ceea ce însemnează că fiecare cetățean plătește în mijlociu (sau unul cu altul) cam 1100 Lei anual. Suma aceasta e cam mică față de nevoile Statului. Chiar așa mică cum e, nu se poate nici ea încasa, așa că și bugetul nostru de câțiva ani este tot defictar. (Se încasează mai puțin decât este scris la cheltueli.) E de mirare că bugetul românesc nu se poate încasa. Iată ce zice un profesor dela școala de înalte științe agricole în această privință:

„O țară de 19 milioane locuitori, cu o așezare fără pereche, cu 17 milioane și jumătate Ha. pământ roditor bun pentru agricultură și creșterea vitelor, cu păduri multe, cu izvoare de păcură, cu bogății în fier și cărbune, cu o minunată cale de apă care e Dunărea, cu ieșire la mare, o astfel de țară nu poate acoperi un buget de 20 miliarde Lei? Care să fie cauza?”

Cauza e că muncim prea puțin. Poporul românesc muncește prea puțin față de ceea ce muncesc alte popoare cu cari vrem să fim vieața umăr la umăr și cu cari trăim alături.

Muncește prea puțin industria, muncesc prea puțin lucrătorii și funcționarii, muncesc prea puțin agricultorii. Țăranul trimite copilul la școală și dorește să-l vadă slujbaș măcar în sat, dacă nu la oraș, pentru a-l scăpa de munca obositoare a câmpului. Fără mari cheltuieli, s'ar putea munci mult mai bine pământul și iată cum.

Se pot face ușor două arături în loc de una. Ușor se poate desfunda pământul cu cazmaua pentru lușernă. Ușor se pot alege din lan știuleții de porumb cei mai frumoși pentru sămânță, ușor se pot face mai bine toate muncile câmpului. Lucrând bine, vom produce mult și ne vom îmbogăți, căci bogăția nu se naște decât din schimbul des de produse cu celelalte țări, din creșterea prisosului real de bunuri, produse înlăuntrul unei țări.

Toți oamenii de bine ai țării spun, că nu muncim destul de bine, de aceea nici

Statul nu poate răspunde cum trebuie, pentru a se apăra și organiza. Mai cu seamă pentru a se apăra de năvăliri streine, Statul trebuie să facă cheltuieli uriașe, pentru că toate celelalte țări sunt înarmate până în dinți și înzestrate cu tot felul de mașini de războiu. Aceste mașini de războiu sunt foarte scumpe, dar dacă vrem să fim în pază trebuie să răspundem și noi cu pregătirea, așa cum au alții, deoarece astăzi fără bună înzestrare o țară nu se mai poate apăra. De aceea Statul însuși pentru a fi apărat, ne cere să-i dăm banii trebuincioși, iar aceștia nu vin decât prin muncă.

Că nu muncim destul și deci nu avem produse pentru schimb, se vede și din banii pe care-i luăm pentru vânzările făcute în streinățate. Acești bani scad mereu. Astfel am avut:

În 1930 un import de 23 miliarde și un export de 28 miliarde, deci un sold excedentar de 5 miliarde Lei. Acest sold a fost de 6 miliarde în 1931, de 4^{1/2} miliarde în 1932, de 2^{1/2} miliarde în 1933, iar în 1934 el a scăzut foarte mult, reducându-se aproape la zero. Atunci este firesc că nemuncind vom ajunge la cea mai cruntă sărăcie.

Mai îngrijorătoare este această stare de lucruri dacă vom vedea alte cifre și anume : așa cum am văzut că scade soldul excedentar al comerțului nostru cu streinătatea, e la mijloc de vină numai exportul tot mai mic al produselor noastre agricole. De unde acestea erau în anul 1929 într'o măsură de o treime din valoarea tuturor mărfurilor exportate, (adică 33⁰/₀) au scăzut până în 1933 la mai puțin ca o pătrime, (adică la 24⁰/₀). Am avut noroc că păcura în schimb s'a exportat tot mai multă pentrucă altfel eram în mare primejdie.

Ar putea zice cineva : n'avem decât să exportăm petrol tot mai mult. Bine ar fi dacă s'ar putea, numai că nu se poate. Petrolul e o bogăție care mai curând sau mai târziu se poate termina. Agricultură însă nu se va termina nici odată. *Ea trebuie deci să fie mereu în stare să producă pentru schimbul cu streinătatea.* Am văzut de altfel că pentru primul pas nu-i nici o greutate. Dacă venim cu agricultura la treapta pe care ne găsim înaintea de rășbotu, comerțul României cu străinătatea, poate aduce cu șapte miliarde Lei mai mult. Cum suma mărfurilor expor-

tate de noi în 1933 a fost cam de 14 miliarde, însemnează că printr'o mică sfortare, am mărit această sumă cu încă jumătate din ea, rezultat fără pereche de bun, pentrucă mergând așa, în câțiva ani am fi invidiați de toate popoarele. În schimb, rămânând așa din an în an mai rău, ne vor râde toate popoarele. Trebuie să ne gândim că în Italia numai exportul de flori și legume, se ridica la 16 miliarde Lei, adică la o sumă mult mai mare decât tot exportul nostru.

Se înțelege că lucrând mult și exportând mult, bunăstarea crește, iar cheltuturile Statului se pot duce pe umeri cu ușurință. De aceea multe state, deși nu mai mari ca noi, au bugete mult mai mari, oamenii trăiesc mai bine, au gospodării frumoase și așa mai departe. Munca susține și pe om și dă cu ușurință și Statului să se susțină.

23. Munca înfrățește poporul.

Locuitorii unei țări nu sunt și nu pot fi toți plugari. Prin firea lucrurilor, pământul nu poate hrăni un număr nesfârșit de oameni, pentrucă cu cât aceștia se înmulțesc, cu atâta bucată de pământ din care trebuie

să trăiască fiecare se micșorează, așa, că ceea ce scoate din ea, nu-l ajunge să trăiască. Se pare că chiar am ajuns la această stare de lucruri. Reforma agrară de după războiu a împărțit cam tot pământul care era de împărțit, așa că cu greu se mai pot găsi pământuri pe întinderi mari stăpânite de un singur proprietar. În județul Ilfov, în unele plăși, s'a dovedit că în mijlocu, pământul pe care-l stăpânesc acum oamenii este cam de 2.5 Ha. de familie. Din această întindere de pământ, cu greu va putea trăi o familie, chiar dacă producția e mult îmbunătățită față de cea de astăzi. De aceea poporul român are de muncit spre a se instrui, căutându-și și alte ocupațiuni decât plugăria. Întâmplarea aceasta ca un popor să treacă dela plugărie la o altă ocupațiune nu e nouă. Aproape toate națiunile au plecat la început dela plugărie, dar fie că s'au înmulțit de pământul nu le mai mulțumi, fie că au găsit cu timpul bogății în pământ, ca: fier, aramă, cărbuni, etc. care le-au ajutat să câștige mai mult prin prelucrarea lor decât prin lucrarea pământului, au trecut cu timpul la alte ocupațiuni: meserii, comerț,

industrii, etc. Este vorba deci și la noi de un pas pe care Germanii, Austriacii, chiar Polonezii, l-au făcut de multă vreme.

Da fi deci nevoie ca prisosul de populație ce nu mai poate trăi din plugărie, să treacă spre meserii, să devină lucrători în fabrici, negustori la orașe și așa mai departe. Pasul acesta va aduce mult bine țării, deoarece în primul rând acești oameni vor întări orașele, cari sunt încă împestrificate ca populație. Deci se va întări poziția țării din punct de vedere național.

Dar acesta nu va fi singurul bine care se va întâmpla. Existența Statului și putința lui de a se organiza vor fi mai asigurate, dacă se va forma o clasă puternică de meseriași și negustori și iață de ce. Veniturile unei țări care trăiește aproape numai din agricultură nu se pot bine prețui, deoarece oricât ar munci țăranul, mai este la mijloc și natura care are cuvântul. Plouă la timp, agricultura stă bine; nu plouă la timp, orice ar face omul, chiar de ar abate anumite văi peste pământul său, producția tot va fi mai slabă. Urmarea firească este, că înțocmai cum va fi de felurită producția agricolă, cam

în acelaş fel se vor mişca încasările Statului. Pentrucă trebuie să ştim, că în afară de dările plătite direct de fiecare cetăţean, Statul mai are venituri şi indirecte, adică plătite atunci când se încheie anumite afaceri. Cum însă târgul cerealelor este toamna pentru grâu, orz, secară, etc. şi primăvara pentru porumb, însemnează că în restul anului : vara şi iarna, Statul nu prea încasează venituri din încheierea afacerilor de natură agricolă. Astfel încasările Statului se schimbă cu anotimpul, pe când nevoile sale rămân aceleaşi în tot timpul anului. Acest lucru însemnează că primăvara şi vara se face un gol în veniturile Statului, dacă el are aceste venituri numai din agricultură şi de aceea, nu poate lucra cum trebuie.

Dacă în afară de plugari fara mai are şi mulţi meseriaşi, lucrători ocupaţi în fabrici şi comercianţi, atunci afacerile se ajută una pe alta. Tocmai când veniturile Statului din agricultură sunt mai mici, adică primăvara şi vara, tocmai atunci este timpul cel mai bun de lucru al meseriaşilor de tot felul. Încheterile de târguri pe cari le fac aceştia cu muşterii lor, întregesc veniturile indirecte

din agricultură pe care le are Statul și astfel golul este astupat.

Prin faptul că în afară de țărani, Statul mai are între locuitorii săi și meseriași, lucrătorii în fabrici sau comercianți, plugarul însuși îi merge mai bine. Plugarul mic poate mai ușor să-și desfacă produsele gospodăriei sale, în târgurile, orașelele și orașele din apropiere, pentru că de obicei aici locuiesc cumpărătorii formați din meseriași, funcționarii și așa mai departe. Prin urmare este în interesul și spre binele tuturor locuitorilor, ca o țară să aibă cetățeni cu ocupațiuni felurite.

Cetățenii cari au cam acelaș fel de trai într'o țară și aceeaș meserie, se zice să formează o clasă socială. Astfel la noi în țară, avem clasa socială a țăranimii, a burgheziei, formată din meseriași, comercianți și întreprinzători și clasa funcționarilor sau a salariaților. Am putea spune că mai este o clasă socială : aceea a capitaliștilor, formată din vechii proprietari de pământuri și oameni cu venituri multe, însă deocamdată, această clasă socială este în România slab reprezentată. Am văzut în rândurile de mai

înainte, că noi Românii, încă n'am reușit să ne strângem un capital, pe care să-l punem în slujba producției de tot felul.

Capitalul este întrebuințat mai cu seamă în întreprinderi industriale, în fabrici. În ziua de azi, o fabrică cere mașini multe, care trebuiesc cumpărate cu bani. Pe de altă parte, banii băgați în mașini nu se pot întoarce înapoi, decât într'un timp lung: 20—30 ani, ceea ce nu e cazul în agricultură, unde banii cheltuiți pentru producție, sunt pușini și se scot într'un timp de cel mult un an. De aceea pentru întemeierea unei fabrici, trebuiesc găsiți capitaliști, adică oameni cu parale multe adunate, care să se asocieze între ei, pentru a produce mărfuri fabricate.

Când o țară are toate clasele sociale împărțite într'o măsură potrivită la numărul locuitorilor, această țară are asigurat mersul său liniștit în spre mai bine. În caz contrar, ea mai suferă de sdruncinături, pentru că vleața cetățenilor nu poate să aibă o desfășurare liniștită, tocmă pentru că prin golurile văzute în încasările Statului se cauzează tuturora turburări în afaceri

Dacă este așa de bine ca Statul să atbă între cetățenii săi toate clasele sociale, atunci munca românească trebuie să fie cu atât mai neobosită. O clasă de meseriași nu se face așa de ușor și cu atât mai greu se face clasa capitaliștilor. Pentru a se forma meseriași din țărani, este nevoie întâi să se înțeleagă momentul. De obicei micșorarea veniturilor cum am mai spus, forțează acest moment. Dar la noi s'a deprins lumea să ceară întregirea venitului dela Stat, ori de câte ori el se micșorează și nu să treacă la altă muncă decât aceea pe care o cunoaște din moși-strămoși. Prin urmare ne trebuiesc suflete oțelite cari să-și dea seama numai decât unde stă secretul, când vieța din agricultură, ca urmare a drămuirii proprietății, nu se mai poate susține. Secretul este în apucarea drumului spre meserii, negoș, etc.

Dacă s'a înțeles acest lucru, munca nu e mai ușoară. Meseria se învață prin asudare zilnică, deoarece mare este concurența și cine nu o învață bine, rămâne de căruță. Prin învățarea meseriei lucrând zi de zi, după un timp de 40—50 de ani, clasa de meseriași se poate forma.

Meseriaşul cu câştig frumos, mulţumită muncii sale şi lucrătorul bine plătit, tot pentru munca sa, pot ajunge cu timpul să-şi economisească, adică să câştige mai mult decât le trebuie pentru trai. În felul acesta, prin unirea mai multora, nasc întreprinderile mai mici şi apoi şi cele mai mari care plătiind tot mai bine din câştigul tot mai mare pe care-l au, dau naştere la grupuri de capitaluri bine încheiate.

Trebue însă să ştim că dacă se cere muncă în agricultură, dacă se cere muncă pentru a învăţa şi a practica meseria, cu atât mai multă muncă se cere pentru a putea economisi şi pentru a putea aduna capital. Aşa că pentru a trece prin scara aceasta a schimbării ocupaţiunii, Românii trebuie să muncească zi şi noapte, pentru că alte popoare au ajuns aici şi îi concurează. Deci muncă, pe toate părţile şi în toate direcţiile se cere pentru a înfrunta viaţa.

Dacă toate clasele sociale dintr'o ţară muncesc, ele se ajută una pe alta, în înaintare, iar rezultatul mare este, că ţara înaintează în bine. Cum am spus şi mai sus, capitaliştii, lucrând cu câştig, însemnează lu-

crători bine plătiți, însemnează meseriași cari au de lucru, iar meseriași cu lucru, însemnează mușterii pentru plugari. În felul acesta produsele țărănești se vând ușor și cu preț, așa că țărani pot să cumpere și ei la rândul lor lucruri de fabrică. Din această ajutorare pe care și-o fac clasele sociale una celeilalte, se stabilește buna lor înțelegere, vleața pașnică și nesdruncinată a unei țări. Dacă nimeni nu râvnește la avutul celuilalt și deci mulțumirea e desăvârșită, vleața cetățenilor dintr'o țară este liniștită, deoarece ei sunt înfrățiți în trup și suflet. Iată unde duce munca zilnică fără răgaz.

24. Cum e munca așa e și câștigul.

Plata sau răsplata muncii nu este nici odată la fel ei e felurită, după felul muncii și după natura ei. Așa de pildă s'a calculat că în agricultură câștigul e foarte mic, deoarece un om produce 5—6 mil Lei anual. De aceea tratul plugarului este foarte chinut. Dacă însă plugarul ar căuta să-și îmbunătățească munca, atunci producția lui s'ar face de două sau de trei ori mai mare, așa că și țăranul ar putea avea un trai mai ușor.

Nu trebuie să ne închipuim că vleața la sat e sortită să rămână în starea ei de astăzi, ci trebuie și ea îmbunătățită. Așa de pildă, cu venituri bune, un sat ar putea să aibă fântâni cu apă sănătoasă, ceea ce se poate face numai cu cheltulală mai mare, ar putea să aibă drumuri mai bune, ceea ce de asemenea cere dare mai mare la comună, ar putea să aibă lumină electrică prin care multe munci se ușurează, etc. etc. Cu un cuvânt, vleața satului poate să fie tot așa de înaintată, ca și la oraș dacă țăranul câștigă mai mult și câștigând poate să dea mai mult pentru lucrările din comună, făcute spre binele tuturor.

Însă am văzut că, oricât s'ar forța, plugarul vrând-nevrând ajunge odată să treacă la altă ocupație. Meseriile produc mai mult anual ca lucrul în agricultură. Această producție este cam 8—10 mil Lei pe cap de lucrător și se poate urca până la 85 mil Lei de lucrător, după felul meseriei sale. Așa de pildă:

În tăbăcărie	un lucrător	produce	79.713	Lei
"	industria alimentară	"	59.381	"
"	"	stofei	52.231	"
"	"	fierului	24.963	"
"	"	șiglăriei	10.686	"

Firește că cu cât producția socotită pe cap de lucrător, este mai mare, cu atât și venitul lui, este mai mare. Așa am putut spune că răsplata muncii, atârână de felul ei, adică după cum lucrează omul, cât și de natura ei, adică după cum ea e agricolă, industrială și așa mai departe.

Că răsplata muncii este felurită se poate vedea și din socotelile comerțului nostru cu streinătatea, încheiate la sfârșitul anului 1933. Din aceste socoteli se vede că în anul 1933, noi am exportat între altele:

a) materii prime (adică produse care se pot prelucra în industrie, mărindu-li-se astfel valoarea) în greutate totală de 6.777,311.800 pentru suma de 9.701,810.000 Lei;

b) produse fabricate, în greutate de 27,592.100 kg. pentru suma de 240,694.000 Lei.

Dacă facem socoteala cu cât a fost plătit în mijlociu un kg. de marfă exportată, vedem că avem:

pentru materii prime . .	Lei 1,43	pe kg.
„ produse fabricate „	8,72	pe kg.

Tot în anul 1933, am importat și noi materii prime și produse fabricate, firește de

alt fel decât cele exportate. Noi am importat deci între altele :

a) materii prime, cu o greutate de 229,882.000 kilograme pe care le-am plătit cu 1.466,575.000 Lei.

b) produse fabricate în greutate de 155,360.400 kilograme pe care le-am plătit cu 9.324,348.000 Lei.

Făcând și aici socoteala cu cât am plătit în mijlociu kg-ul, vedem că avem :

pentru materiile prime . . Lei 6,42 pe kg.

„ produsele fabricate „ 60 pe kg.

Ce ne dovedesc aceste cifre ? Ne dovedesc ce rău e plătită munca românească față de cea străină, căci trebuie să exportăm cam 5 kg. de materii prime de ale noastre, pentru a plăti un import de un kg. de materii prime importate. De asemenea, că pentru a putea importa un kg. de produse fabricate, trebuie să exportăm cam zece kg. de produse fabricate de ale noastre. De aici ajungem la încheierile următoare :

a) Am putea lucra materiile prime în țară și să le exportăm sub formă de pro-

duse fabricate, adică: din grâu să facem făină, iar făina să o facem macaroane. În felul acesta kg-ul de marfă exportată e mai bine plătită și putem da de lucru muncitorilor din fabricile noastre. Astăzi se întâmplă foarte ușor că noi vindem vite în streinătate și importăm carnea sub formă de conserve, plătind cu mult mai mult pentru un kg. decât ceea ce luăm;

b) Am putea să ne îmbunătățim munca în industrie pentru a da preț mai mare produselor fabricate. Într'adevăr țara românească poate întemeia fabrici de multe feluri, căci are o industrie care nu-i acopere încă nevoile. În felul acesta prețurile mărfurilor importate ar fi cam egale cu prețurile mărfurilor exportate, iar streinătatea nu ne-ar mai lua munca pe nimica. Prin industrializarea materiilor prime pe cari le exportăm și prin îmbunătățirea produselor fabricate pe cari de asemenea le vindem streinilor, țara românească ar avea totdeauna o balanță excedentară și nu i-ar fi frică că e nevoită să plătească importul cu aur. Apoi munca românească ar fi bine plătită și atât țăranul, cât și lucrătorul ar putea avea

un venit din care să trăiască omenește și să economisească ceva; căci munca fără a putea economisi, nu dă forță economică unui popor.

25. **Învățătura ce o scoatem din rândurile de față.**

Dacă am ajuns aici să vedem ce învățături am tras din cele cetite.

Am văzut întâi că omul e nevoit să muncească, pentru a-și susține viața, că prin această nevoie de muncă el produce, că producând se pune în legături economice cu semenii săi, că prin legăturile acestea economice, s'a născut viața înaintată de astăzi.

În a doua parte am văzut cum se prezintă munca românească față de munca altor popoare, iar în a treia parte, am văzut, cum putem noi să ajungem, cot la cot, cu alte neamuri pe drumul îmbunătățirii muncii și deci pe drumul bogăției.

Vom înțelege bine cetind cărticica aceasta, că prin firea lucrurilor, un popor și mai cu seamă poporul nostru românesc, trebuie să muncească, dacă nu vrea să devină robul

muncii altor popoare. Odată ajuns astfel de rob, un popor nu mai poate trăi și piere din rândul oamenilor civilizați. Deci munca stăruitoare și îmbunătățită trebuie să ne fie scopul nostru, pe toate terenurile.

BCU Cluj Central University Library Cluj

BIBLIOTECA UNIV. CLUJ

5494 19. XII. 1936

EXEMPLAR DE BAZA

Datorințele bunului român.

I. Ce este Asociațiunea „Astra“ ?

Este cea mai mare și cea mai veche societate românească din Ardeal, pentru răspândirea culturii în sânul poporului român.

II. Ce a făcut și va face Asociațiunea ?

1. A ajutat în timpuri grele, cu *burse*, tinerii români la învățătură de carte și de meserii. — 2. A înființat o *biblioteca centrală* în Sibiu. — 3. A înființat un *Muzeu* minunat, cuprinzând mai ales lucruri făcute de harnicele țărânce române, dar și alte celea. — 4. A ținut zeci de mii de *conferențe* populare la sate și la orașe. — 5. A înființat *cursuri* pentru *analfabeți* (neștiutori de carte). — 6. A înființat *bănci populare și cooperative*. — 7. A tipărit, în zeci și zeci de mii de exemplare, *cărți de învățătură și petrecere pentru popor*. — 8. Tipărește revista „*Transilvania*”. — 9. A înființat *despărțăminte, cercuri culturale, biblioteci populare* la sate. — 10. A ajutat construirea de *Case naționale*. — 11. Ajută tipărirea unei biblioteci pentru cărturarii cu școală mai mare (de către Secțiile „*Astrei*” din Cluj).

III. Ce trebuie să facă orice Român bun ?

1. Să se *înscric membru* la Asociațiune (membru fondator 1000 Lei, membru pe viață 500 Lei, membrii activi 50 Lei). — 2. Cărturarii cu știință de carte mai multă să aboneze revista „*Transilvania*” și să cumpere cărțile tipărite de Secțiile „*Astrei*”. Aceștia, și apoi lumea dela sate să cumpere broșurile din Biblioteca populară a „*Asociațiunii*”, (fiecare coală de tipar de 16 pag. 1 Leu, 50 coale cu 800 pag. 50 Lei).

Să iubiți Asociațiunea „Astra” — cetitori români ai acestei cărți!

Da-e iubiți Asociațiunea aceasta, să știți eă lucrați pentru propășirea noastră, a tuturor!

„Astra” vrea o țărănime sănătoasă, deșteaptă, vrednică, cu gospodării înfloritoare, cu încrederea într'un viitor strălucit.

Calea „Astrei” duce spre mântuire!

Ultimele numere ale „Bibliotecii populare” sunt următoarele:

Nr. 221. *Cântece oltenești*, adunate de N. I. Dumitrașcu.

Nr. 222. „*Stâlpii satului*”, teatru sătesc în 3 acte de Petrea Dascălu.

Nr. 223. *Calendarul pentru popor al Asociațiunii pe a. 1936*, întocmit de Horia Petra-Petrescu.

Nr. 224. *Moartea lui Asan*, povestire istorică de Ioan Al. Lăpedatu.

Nr. 225. *Amor și războare*, povestiri istorice de Ioan A. Lăpedatu.

Nr. 226—227. *Șoimii Carpaților*, (Ideologie — organizare — metode) de Prof. Dr. I. Hațieganu

Nr. 228. *Din popor* de Petrea Dascălu.

Nr. 229—233. *Boli, Leacuri și Plante de leac*, de Dr. Gheorghe Bujorean.

Nr. 234. *Răsărit de soare*, piesă în 3 acte de Nicolae Boeriu.